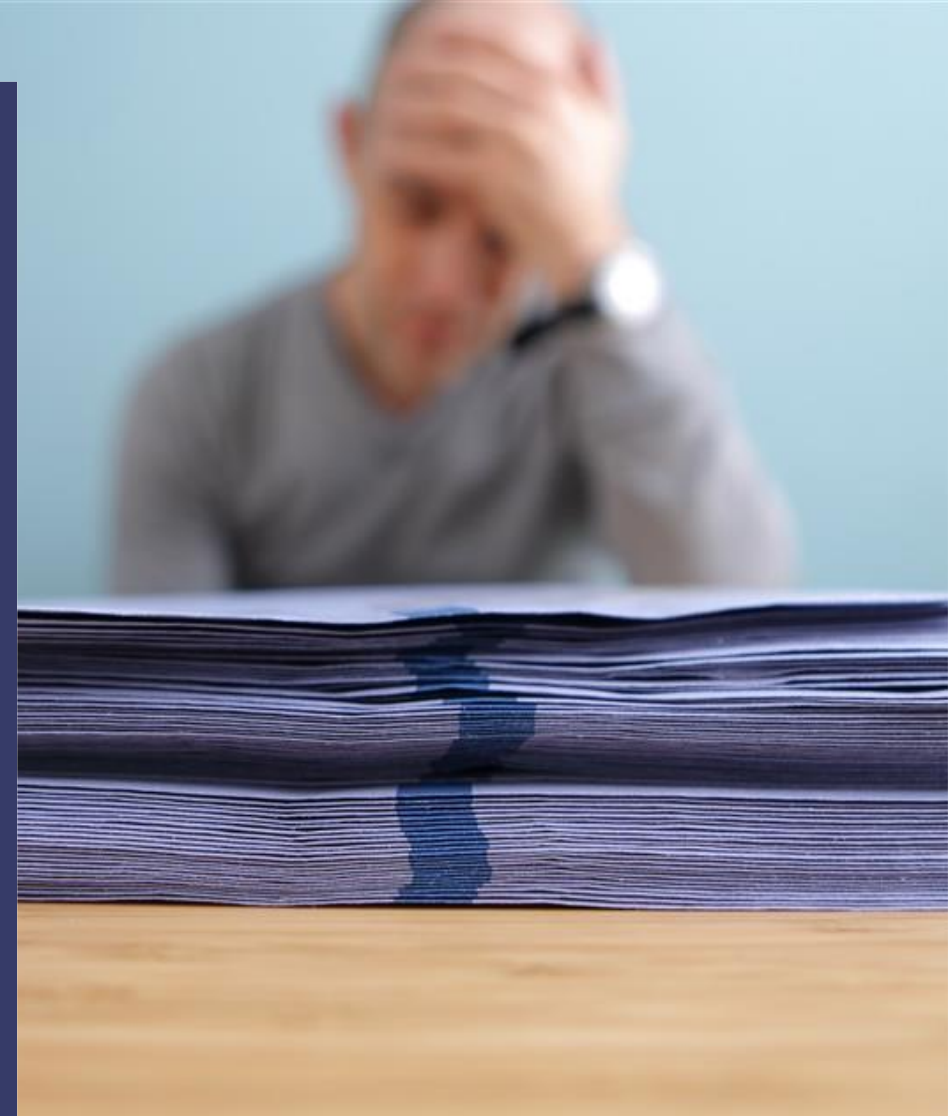

Rapport

Interfererende regelingen:

De impact van nabetalingen, terugvorderingen en meerdere inkomens

Belastingdienst

Colofon

Datum

December 2024

Opdrachtgever

Belastingdienst

Rapportnummer

2024/316

Auteurs

5.1.2e

Ipsos I&O Enschede

Zuiderval 70

Postbus 563

7500 AN Enschede

T (053) 200 52 00

E nl-info-publiek@ipsos.com

KVK-nummer 08198802

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Ipsos I&O Amsterdam

Piet Heinkade 55

1019 GM Amsterdam

T (020) 308 48 00

E nl-info-publiek@ipsos.com

1 Inleiding

Inleiding

Aanleiding van het onderzoek

De Belastingdienst wil cijfermatig inzicht in het aantal mensen dat te maken heeft met interfererende regelingen en in welke mate deze kunnen doorwerken in het leven van mensen. In dit onderzoek focussen we ons op de volgende situaties die kunnen leiden tot interferenties: nabetalingen, terugvorderingen en meerdere inkomens. Regels interfereren als de samenloop van regels ingrijpt op de doelstellingen van die regels of op algemeen geaccepteerde rechtsbeginselen. Heffingskortingen spelen in alle drie de interferenties een centrale rol.

Aanleiding is onder andere een kwalitatief onderzoek waarin een aantal veelvoorkomende situaties geïdentificeerd is waarbij regelingen met elkaar interfereren en kunnen zorgen voor negatieve effecten (onderzoeksrapport '[Belasting Onbekend](#)'). Waar in het kwalitatieve onderzoek vooral gekeken werd naar de ervaringen van mensen, is de Belastingdienst benieuwd hoe vaak dit voorkomt en heeft Ipsos I&O gevraagd een kwantitatief onderzoek te laten uitvoeren.

Doelstelling onderzoek

Het doel van dit onderzoek is het kwantificeren van de resultaten uit het kwalitatieve onderzoek rondom burgerervaringen met drie situaties die kunnen leiden tot interferenties (zie kader voor uitleg en definitie). Het gaat hier enerzijds om het kwantificeren van het voorkomen van alle drie de situaties en anderzijds om het kwantificeren van knelpunten en ervaringen bij meerdere inkomens en nabetalingen. Knelpunten veroorzaakt door terugvorderingen vallen niet in de scope van dit onderzoek.

Onderzoeksvragen

1. Hoe vaak komt elk van de drie situaties (nabetalingen, terugbetalingen en meerdere inkomensstromen) voor in de populatie en wat is het kennisniveau hierover van mensen?
2. Hoeveel mensen die te maken hebben met meerdere inkomens of nabetalingen ervaren elk van de eerder opgehaalde knelpunten/ervaringen, en in welke mate ervaren zij deze?

Situaties die centraal staan:

- Meerdere inkomensstromen: Het ontvangen van meerdere (verschillende) inkomsten in 2023, tegelijkertijd in één kalendermaand. Dit betreft de inkomsten waar loonheffing op van toepassing is. Toeslagen zijn bijvoorbeeld niet meegenomen.
- Nabetaling: Het ontvangen van extra geld in 2023 vanuit de uitkeringsinstantie, pensioenfonds en/of werkgever, omdat men in het verleden minder geld heeft ontvangen dan waar men recht op had.
- Terugvordering: Het moeten terugbetalen in 2023 aan de uitkeringsinstantie, pensioenfonds en/of werkgever, omdat men in het verleden meer geld heeft ontvangen dan waar met recht op had (hieronder vallen niet de maandelijkse berekeningen vanuit uitkeringsorganisatie, vanwege verdiensten).

Elk van deze situaties kan leiden tot bepaalde knelpunten. Burgers kunnen bijvoorbeeld niet goed overzien hoeveel belasting zij moeten betalen en soms moeten zij onverwacht een bedrag bijbetalen. Dit wordt veroorzaakt door effecten van de interferentie op heffingskortingen en belastingschalen. Het precieze effect van deze drie situaties op burgers, inclusief het onderliggende mechanisme, wordt in detail uitgelegd in het eerdergenoemde rapport '[Belasting Onbekend](#)'.

Methode

Voor dit onderzoek is er een vragenlijst uitgezet in het Ipsos I&O Panel. De vragenlijst is door 6.588 mensen ingevuld. De onderzoeksmethode staat in detail uitgelegd in de bijlage van dit onderzoek.

Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk – “de belangrijkste resultaten” – geven we antwoord op de centrale onderzoeksvragen. In hoofdstuk 3 beschrijven we het kennisniveau van Nederlanders rondom belastingaangiften en in welke mate de drie situaties voorkomen. In de hoofdstukken 4 t/m 6 gaan wij per situatie in op de kenmerken van de doelgroep en de gevolgen die zij ervaren.

2

Belangrijkste resultaten

Belangrijkste resultaten

In dit hoofdstuk presenteren we de conclusies van het onderzoek aan de hand van de onderzoeksvragen. We gaan eerst in op hoe vaak elk van de situaties voorkomt. Daarna wordt per situatie beschreven wat het kennisniveau is van mensen en welke effecten zij ervaren.

2.1 Prevalentie van situaties met interfererende regelingen

Drie procent nabetalingsen en twee procent terugvorderingen

Een klein percentage heeft te maken met een nabetaling of terugvordering¹. In totaal heeft 3 procent van de Nederlanders te maken gehad met een nabetaling in 2023. Bij 2 procent is er sprake geweest van een terugvordering. Met een populatie van 14,1 miljoen Nederlanders van 18 jaar en ouder gaat het dus jaarlijks om ongeveer 423.000 personen met een nabetaling en 282.000 personen met een terugvordering.

Kwart van de Nederlanders heeft meerdere inkomensstromen

Ruim een kwart van de Nederlanders (28%) heeft te maken met meerdere inkomensstromen in 2023. Dit komt meestal door meerdere typen inkomsten, zoals meerdere uitkeringen, of loon van een werkgever in combinatie met een uitkering. Bij een kwart van deze groep is er sprake van meerdere pensioenen en bij 14 procent komt dit door verschillende werkgevers tegelijkertijd.

2.2 Nabetalingsen

Nabetaling: oorzaak wordt begrepen, maar komt toch meestal onverwachts

Als we inzoomen op de groep met een nabetaling² gaat het meestal om een nabetaling van inkomen vanuit loon (34%), gevolgd door een WIA-uitkering (27%) of een pensioen (15%). Bij de meesten gaat het om een nabetaling van een bedrag dat zij eigenlijk hadden moeten ontvangen in één afzonderlijk jaar. Driekwart begrijpt de reden van de nabetaling en de helft begrijpt hoe de hoogte is bepaald. Meer dan de helft (58%) had de nabetaling echter niet verwacht.

Bij minimaal twaalf procent zorgt de nabetaling voor belastinggeld moeten bijbetalen

Een nabetaling kan zorgen voor gevolgen bij de belastingen: iemand krijgt vanwege de nabetaling een hoger inkomen en heeft daardoor mogelijk minder recht op loonheffingskorting en/of komt daardoor mogelijk in een hogere belastingschijf terecht. Daardoor moet iemand mogelijk belastinggeld bijbetalen. Van de groep met een nabetaling weet in totaal 12 procent dat zij belastinggeld moesten bijbetalen vanwege de nabetaling. Zij moesten belastinggeld terugbetalen en zijn bekend met de oorzaak. De daadwerkelijke groep is waarschijnlijk groter, aangezien niet iedereen zich bewust is van het effect van een nabetaling op hun belasting. Een andere interferentie is gekort worden op toeslag, dit komt bij een enkeling (<1%) met een nabetaling voor.

Een kwart van de groep die moest bijbetalen moest meer dan €1000 bijbetalen

Meer dan de helft van de mensen met een nabetaling die belastinggeld moesten bijbetalen (en een definitieve belastingaangifte over 2023) moest meer dan €500 belasting bijbetalen. Bij 22 procent ligt dit bedrag tussen de €1000 en €3000 en bij vier procent tussen de €3000 en €5000. Bij twee procent gaat het om meer dan €5000.

Financiële gevolgen gaan voornamelijk over moeten bezuinigen

Eén op de zes met een nabetaling ervaarde financiële of praktische gevolgen (18%) of emotionele gevolgen (16%). Een iets kleiner deel ervaarde (ook) veel tijd kwijt te zijn vanwege de nabetaling (13%). De financiële impact gaat voornamelijk over moeten bezuinigen en/of leuke dingen moeten laten, en over minder financiële ruimte hebben. Van de mensen met emotionele gevolgen ervaren veel mensen onmacht, zorgen over de toekomst en stress. Een merendeel (63%) van de mensen met een nabetaling geeft aan dat deze situatie geen negatieve gevolgen had. Dit komt vooral omdat zij voldoende geld hebben om dit op te vangen.

¹ Dit zijn de resultaten van het voorkomen van deze situaties onder de Nederlandse bevolking op basis van zelfrapportage. De aangegeven nabetalingsen en terugvorderingsen zijn gecontroleerd en alleen meegenomen als er (op basis van een toelichting en aanvullende informatie) met grote waarschijnlijkheid kan worden vastgesteld dat er daadwerkelijk sprake is van een nabetaling of terugvordering.

² Dit zijn de resultaten vanuit de aanvullende steekproef (onder n=226 Nederlanders) die te maken hadden met een nabetaling.

Belangrijkste resultaten

2.3 Terugvorderingen

Terugvordering komt meestal onverwacht

Bij Nederlanders met een terugvordering¹ gaat het voornamelijk om een WIA-uitkering (32%), gevolgd door inkomen vanuit loon (25%). Bij vrijwel iedereen ging het om een terugvordering van een bedrag dat zij teveel hadden ontvangen in één afzonderlijk jaar. Zes op de tien begrijpen de reden van de terugvordering en minder dan de helft begrijpt hoe de hoogte is bepaald. Twee op de drie had de terugvordering niet verwacht.

Kwart met een terugvordering heeft waarschijnlijk te maken met bruto terugvordering over netto ontvangen bedrag

Als mensen in het ene kalenderjaar een bedrag netto hebben ontvangen, maar dit bedrag in een ander kalenderjaar bruto moet terugbetalen, dan hebben zij meer geld moeten terugbetalen dat zij hebben ontvangen. Van de mensen die in 2023 een terugvordering hadden van een te veel ontvangen bedrag in een eerder kalenderjaar heeft een kwart (25%) waarschijnlijk te maken gehad met een bruto terugbetaling van een netto ontvangen bedrag.

2.4 Meerdere inkomensstromen

Negen procent moest belastinggeld bijbetalen vanwege meerdere inkomens

Meerdere inkomens² kunnen zorgen voor gevolgen bij de belastingen: iemand kan vanwege de meerdere inkomens minder recht op loonheffingskorting hebben en/of komt mogelijk in een hogere belastingsschijf terecht doordat het totale inkomen te hoog wordt. Van de groep met meerdere inkomens weet in totaal 9 procent dat zij belastinggeld moesten bijbetalen, vanwege minder recht op loonheffingskorting en/of doordat zij in een hogere belastingsschijf terechtkwamen. De daadwerkelijke groep is waarschijnlijk groter, aangezien niet iedereen zich bewust is van het effect van meerdere inkomens op hun belasting.

Een kwart met meerdere inkomens en bijbetaling moest meer dan €3000 bijbetalen

Meer dan de helft van de mensen met meerdere inkomens die belastinggeld moesten bijbetalen (en een definitieve belastingaangifte over 2023) moest minder dan €1000 bijbetalen. De andere helft (48%) meer dan €1.000. Van de mensen die geld moesten bijbetalen vanwege loonheffingskorting of hogere belastingsschijf, moest ruim een kwart (27%) meer dan €3.000 bijbetalen.

Groep ervaart grote financiële gevolgen vanwege interferentie van meerdere inkomens

Circa één op tien met meerdere inkomensstromen ervaart emotionele (9%), financiële of praktische gevolgen (8%) en/of was veel tijd kwijt (7%) vanwege het hebben van meerdere inkomensstromen. Bij financiële impact betreft dit voor een grote groep het moeten laten van leuke dingen, bezuinigen of minder financiële ruimte. Er zijn ook mensen met financiële gevolgen waarbij de problemen groter zijn dan moeten bezuinigen: zij kunnen de basisbehoeften niet meer betalen (25% geeft dit aan), moesten eigendommen verkopen (23% geeft dit aan) en/of raakten in de schulden (22% geeft dit aan).

Van de mensen met emotionele gevolgen ervaren veel mensen onmacht en stress en voor een deel zorgen over de toekomst, minder vertrouwen in de overheid en boosheid.

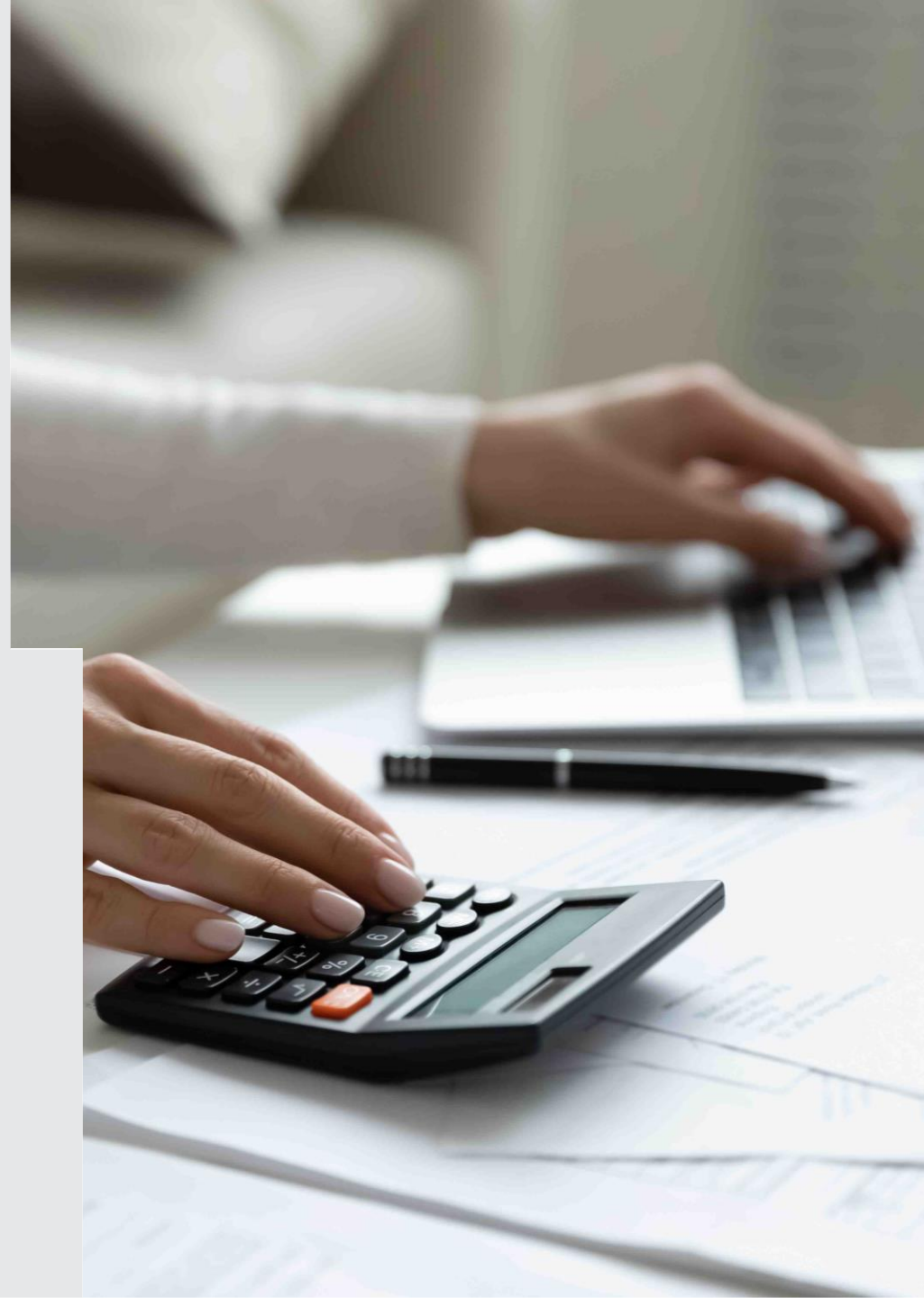
Een ruime meerderheid (76%) van de mensen met meerdere inkomens geeft aan dat deze situatie geen negatieve gevolgen had. Dit komt vooral omdat zij voldoende geld hebben om dit op te vangen.

¹ Dit zijn de resultaten vanuit de aanvullende steekproef (onder n=183 Nederlanders) die te maken hadden met een terugvordering.

² Dit zijn de resultaten vanuit de aanvullende steekproef (onder n=2.020 Nederlanders) die te maken hadden met meerdere inkomens.

3

Algemeen publiek

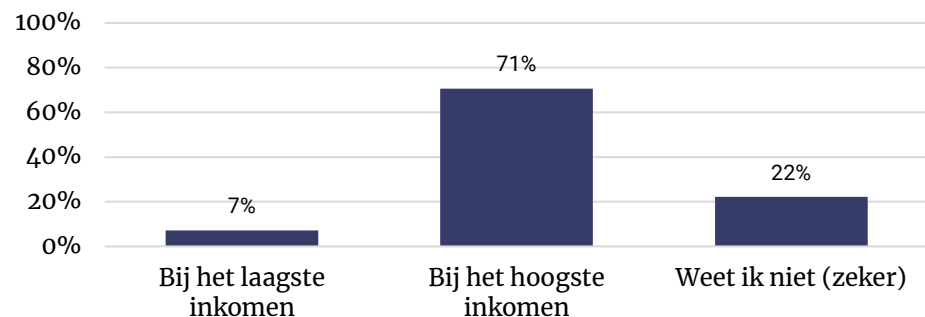
Algemeen publiek – algemeen kennisniveau

Veel Nederlanders hebben moeite met belastingen

Twee op de drie Nederlanders doen meestal zelf de belastingaangifte. Voor vier op de tien Nederlanders kost het veel tijd en energie om zelf uit te zoeken hoeveel belasting zij moeten betalen, zie Figuur 3.2. Een vergelijkbaar deel (39%) zegt dat je een belastingexpert moet zijn om dit goed te begrijpen en 27 procent snapt niet hoe de hoogte van de belasting wordt bepaald. Nederlanders met een lager inkomen en/of met een lagere opleiding hebben over het algemeen meer moeite met belastingen. Nederlanders die zelf hun belastingaangifte doen, zijn het vaker oneens met de stellingen in Figuur 3.2 in vergelijking met Nederlanders die niet zelf hun belastingaangifte doen.

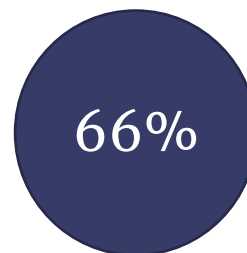
Zeven op de tien Nederlanders weten dat loonheffingskorting in de meeste gevallen het beste kan worden toegepast op het hoogste inkomen, zie Figuur 3.1. Zeven procent denkt – ten onrechte – op het laagste inkomen en 22 procent weet het niet (zeker).

Figuur 3.1 Bij welk inkomen kan de loonheffingskorting volgens u in de meeste gevallen het beste worden 'aangezet' (Algemeen publiek Nederland, n=1.050)

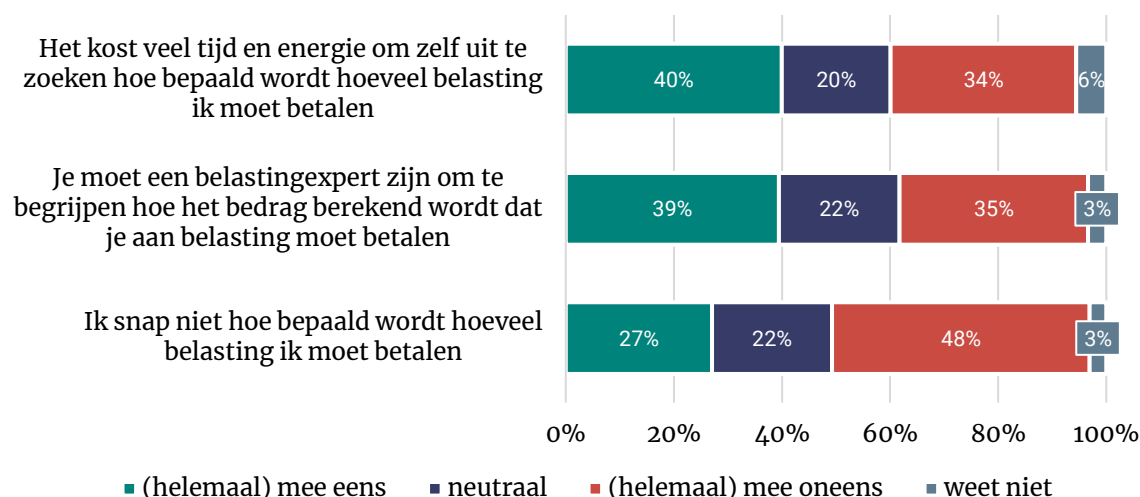
Resultaten binnen de groep met meerdere inkomensstromen (n=310)

- Bij laagste inkomen: 8%
- Bij hoogste inkomen: 73%
- Weet ik niet (zeker): 18%

van de Nederlanders doet meestal zelf de belastingaangifte. 18% laat dit doen door een professional (bijv. belastingadviseur), 15 % door een bekende uit de omgeving en bij 1% is dit iemand anders (n=1.050).

Figuur 3.2 Stellingen over belasting (Algemeen publiek Nederland, n=1.050)

Algemeen publiek – prevalentie van situaties

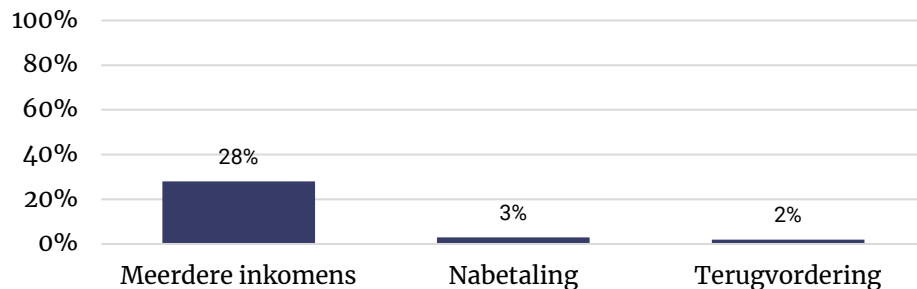
Kwart Nederlanders heeft meerdere inkomensstromen

Ruim een kwart van de Nederlanders heeft te maken met meerdere inkomensstromen. Dit komt meestal (83%) door meerdere typen inkomsten, zoals door twee soorten uitkeringen, of door loon van een werkgever in combinatie met een uitkering, zie kader. Bij meerdere typen inkomsten is de meest voorkomende combinatie: pensioenuitkering samen met AOW. Combinaties die verder wat vaker voorkomen zijn: loon met ouderschapsverlofuitkering; loon met AOW. Bij een kwart van deze groep is er sprake van meerdere pensioenen en bij 14 procent zijn dit verschillende werkgevers.

In totaal had drie procent te maken met een nabetaling. Bij twee procent was er sprake van een terugvordering. Met een populatie van 14,1 miljoen Nederlanders van 18 jaar en ouder gaat het dus om ongeveer 423.000 personen met een nabetaling en 282.000 personen met een terugvordering.

Als mensen meer willen weten over hun situatie, zouden de meesten van hen contact opnemen met de instantie die een rol speelt bij de situatie.

Figuur 3.3 Aandeel Nederlanders dat te maken heeft met een nabetaling, terugvordering of meerdere inkomens¹ (Algemeen publiek Nederland, n=1.107)

Soort inkomens binnen de groep met meerdere inkomens (n=310) (meerdere antwoorden mogelijk)

- Verschillende soorten inkomsten, zoals loon en uitkering (83%).
- Verschillende pensioenen (25%).
- Verschillende werkgevers (14%).

¹ Dit zijn de resultaten van het voorkomen van deze situaties onder de Nederlandse bevolking op basis van zelfrapportage. De aangegeven nabetalings en terugvorderingen zijn gecontroleerd en alleen meegenomen als er (op basis van een toelichting en aanvullende informatie) met grote waarschijnlijkheid kan worden vastgesteld dat er daadwerkelijk sprake is van een nabetaling of terugvordering.

4

Nabetalingen

Nabetalingen – kennis van redenen en verwachting

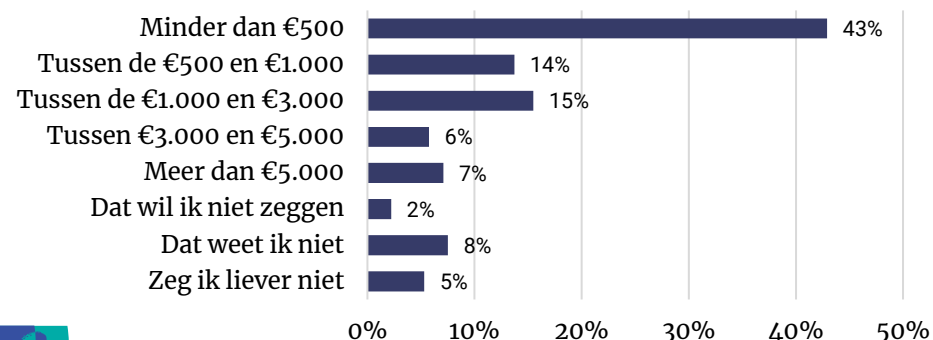
In dit hoofdstuk gaan we dieper in op Nederlanders die te maken hebben gehad met een nabetaling¹. We gaan in op de details van de nabetaling, de reden (voor zover bekend), welke gevolgen de nabetaling heeft op belasting en toeslagen, en welke impact de nabetaling heeft op het leven van de persoon. Dit doen wij op basis van de aanvullende steekproef (onder n=226 Nederlanders) die te maken hadden met een nabetaling.

Nabetaling komt meestal onverwachts; merendeel begrijpt reden

Bij de grootste groep met een nabetaling gaat dit om inkomen vanuit loon (34%), gevolgd door een WIA-uitkering (27%) of een pensioen (15%). Bij bijna iedereen ging het om een nabetaling van een bedrag dat zij eigenlijk hadden moeten ontvangen in één afzonderlijk eerder jaar, en dus niet van meerdere jaren. Bij vier op de tien mensen was de hoogte van de nabetaling minder dan € 500. Ruim een op de tien had een nabetaling tussen de € 500 en € 1000 (14%) of tussen de € 1000 en € 3000 (15%) (zie Figuur 4.1).

Driekwart (73%) van de groep met een nabetaling begrijpt de reden van de nabetaling en de helft (53%) begrijpt hoe de hoogte is bepaald. Een kleine meerderheid (58%) had de nabetaling niet verwacht.

Figuur 4.1 Hoeveel extra geld heeft u in totaal ongeveer ontvangen? (Nabetaling meegemaakt, n=226)

Soort inkomensstromen (n=226)

- Loon van (vorige) werkgever (34%)
- WIA (27%)
- Pensioen (15%)
- Wajong (9%)
- Arbeidsongeschiktheidspensioen (AOP) (6%)
- AOW (3%)
- ANW (3%)
- WAO, ZW, Bovenwettelijke uitkering, bijstand/participatiewet, arbeidsongeschiktheidsuitkering (2%)
- WW, IOW, Zwangerschaps- of ouderschapsverlof uitkering (1%)

73%

begrijpt waarom zij de nabetaling hebben ontvangen, 19% begrijpt dit niet en 8% weet het niet meer (n=226).

53%

begrijpt hoe de hoogte is bepaald van het extra uitkeringsgeld, pensioen of loon dat is ontvangen, 38% begrijpt dit niet en 10% weet het niet meer (n=226).

35%

had de nabetaling verwacht, 58% niet en 7% weet het niet meer (n=226).

¹ Deze groep heeft met 'ja' geantwoord op de volgende vraag: "Heeft u in het jaar 2023 meegemaakt dat u extra geld ontving vanuit uw uitkeringsinstantie, pensioenfonds en/of werkgever, omdat u in het verleden minder geld heeft ontvangen dan waar u recht op had, volgens de andere partij? Let op: Het gaat niet om geld waar u in 2023 recht op had. Het gaat wel om extra geld dat u in 2023 ontving, wat u eigenlijk vóór 2023 had moeten ontvangen. Het extra geld, dat u in 2023 ontving, is dan bedoeld om dit recht te trekken. U ontvangt dit geld omdat gemeente/UWV/SVB/vorige werkgever of pensioenfonds hier zelf mee komt, of omdat u zelf bezwaar heeft gemaakt." De aangegeven nabetalingen zijn gecontroleerd en alleen meegenomen als er (op basis van een toelichting en aanvullende informatie) met grote waarschijnlijkheid kan worden vastgesteld dat er daadwerkelijk sprake is van een nabetaling.

Nabetalingen – gevolgen voor belasting

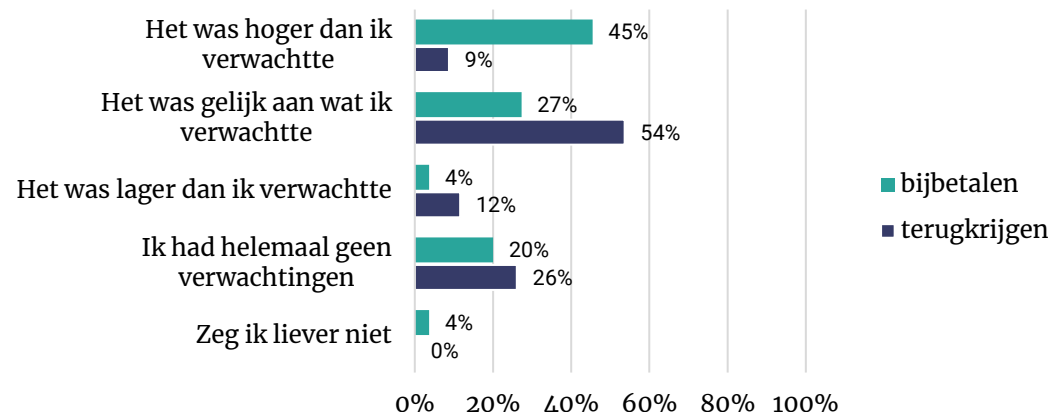
Bijna vier op de tien met een nabetaling moest geld bijbetalen

Een nabetaling kan zorgen voor gevolgen bij de belastingen: iemand krijgt vanwege de nabetaling een hoger inkomen en heeft daardoor mogelijk minder recht op loonheffingskorting en/of komt daardoor mogelijk in een hogere belastingschijf terecht. Daardoor moet iemand mogelijk belastinggeld bijbetalen.

Van de groep mensen met een nabetaling heeft bijna vier op de tien (37%) geld moeten bijbetalen aan de Belastingdienst. De oorzaak hoeft niet altijd de nabetaling te zijn, aangezien er meerdere factoren kunnen meespelen bij iemand die moet bijbetalen (bijvoorbeeld een ontvangen erfenis of een verandering in de persoonlijke situatie). Een deel van dit percentage zal echter wel veroorzaakt zijn door de nabetaling. Van deze groep heeft iets minder dan de helft (45%) meer geld moeten bijbetalen dan verwacht (zie Figuur 4.2). Dat betekent dat 17 procent van de mensen met een nabetaling meer geld moest bijbetalen dan verwacht. Ook is er een deel dat minder geld heeft teruggekregen dan verwacht: 12 van de 47 procent die geld terugkreeg, ofwel 6 procent van de mensen met een nabetaling. Mogelijk zitten er in dit percentage ook mensen die door de nabetaling – en de impact hiervan op heffingskortingen en schijftarieven – minder terugkregen.

Van de groep met een nabetaling die belastinggeld moest bijbetalen geeft een kwart (26%) aan dat dit komt omdat zij minder recht hadden op loonheffingskorting vanwege hun nabetaling. Zestien procent geeft aan dat zij in een hogere belastingschijf terechtkwamen door hun nabetaling. Van de totale groep met een nabetaling weet in totaal 12 procent dat zij belastinggeld moesten bijbetalen vanwege de nabetaling.

Figuur 4.2 Was het bedrag wat u aan belasting moest bijbetalen/terugkreeg ongeveer gelijk aan wat u verwachtte? (nabetaling, belastingaanslag binnen en geld bijbetalen, n=55; nabetaling, belastingaanslag binnen en geld terugkrijgen, n=69)

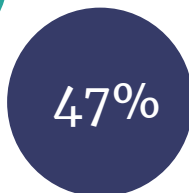

Reden dat mensen met een nabetaling (die hun belastingaanslag hebben ontvangen) geld moesten bijbetalen (n=55):

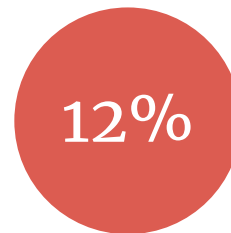
- In 2023 minder recht op loonheffingskorting vanwege de nabetaling (26%).
- In 2023 in hogere belastingschijf vanwege de nabetaling (16%).
- Om een andere reden (16%).
- Weet niet (47%).

(heeft belastingaanslag ontvangen en moest in 2024 geld bijbetalen over het belastingjaar 2023 (n=148).

(heeft belastingaanslag ontvangen en) kreeg geld terug over het belastingjaar 2023 (n=148).

(heeft belastingaanslag ontvangen en) weet dat zij belastinggeld moesten bijbetalen door de nabetaling: deze groep heeft belastinggeld moeten terugbetalen en weet dat dit komt door minder recht op loonheffingskorting of door in een hogere belastingschijf terecht te komen, vanwege de nabetaling (n=226).
→ Bij de mensen met een nabetaling die moesten bijbetalen komt dit in 35% van de gevallen door de loonheffingskorting en/of belastingschijf.

Nabetalingen – gevolgen voor toeslag

Eén op de drie ontving geen of minder toeslag in 2023

Een nabetaling kan zorgen voor gevolgen bij ontvangen toeslagen: iemand krijgt vanwege de nabetaling een hoger inkomen en kan daardoor mogelijk geen of minder recht hebben op een toeslag.

Ruim een derde (36%) van de mensen met een nabetaling die in 2023 zorgtoeslag, huurtoeslag, kindgebonden budget en/of kinderopvangtoeslag ontvingen, zijn voor dat jaar op hun toeslag gekort. Dit ging voornamelijk om de zorgtoeslag (65%).

Bij 12 procent van de groep die gekort is op hun toeslag kwam dit door de nabetaling: vanuit hun uitkering (6%) of vanuit hun loon (6%) (zie Figuur 4.3). Dat betekent dat minder dan 1% (0,7%) van de mensen met een nabetaling gekort zijn op hun toeslag vanwege hun nabetaling. Dit is op basis van zelfrapportage. Het daadwerkelijke percentage ligt mogelijk dus hoger. In de meeste gevallen (59%) werden mensen gekort op hun toeslag omdat zij meer gingen verdienen.

36% van de mensen met een nabetaling, die in 2023 zorgtoeslag, huurtoeslag, kindgebonden budget en/of kinderopvangtoeslag ontvingen, had in het jaar 2023 geen of minder recht op een toeslag, omdat zij te veel inkomen of vermogen hadden (n=96).

Om welke toeslag(en) ging dit? (Nabetaling, ontvangt toeslag, gekort op toeslag, n=34)

- Zorgtoeslag (65%)
- Huurtoeslag (35%)
- Kindgebonden budget (18%)
- Kinderopvangtoeslag (9%)
- Weet niet/wil niet zeggen (3%)

Figuur 4.3 Weet u waarom uw inkomen te hoog was voor de toeslag? (Nabetaling, ontvangt toeslag, gekort op toeslag, n=34¹)

¹ Vanwege het lage aantal waarnemingen zijn deze resultaten vooral indicatief van aard.

<1%

Van de mensen met een nabetaling die een toeslag ontvangen geeft aan dat zij door de nabetaling zijn gekort op hun toeslag (n=226).

Nabetalingen – details en kennisniveau

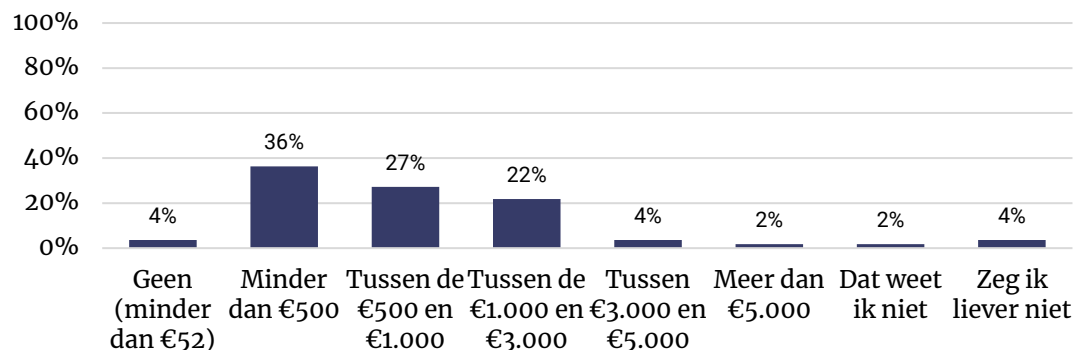
Een kwart met nabetaling moet meer dan € 1000 bijbetalen

Bij mensen met een nabetaling die belastinggeld moesten bijbetalen (en een definitieve belastingaangifte over 2023 binnen hebben) moet 40 procent € 500 of minder bijbetalen (zie Figuur 4.4). Een kwart moet tussen de € 500 en € 1000 bijbetalen en een vergelijkbaar deel (22%) tussen de € 1000 en € 3000. Bij vier procent ligt dit bedrag tussen de € 3000 en € 5000 en bij twee procent is dit meer dan € 5000.

De groep die belastinggeld moest bijbetalen vanwege hun nabetaling is te klein om te rapporteren (n=19). De resultaten van deze groep zijn daarom zeer indicatief: bij 36 procent minder dan € 500, bij 27 procent tussen de € 500 en € 1.000, bij 26% meer dan € 1.000.

Van de groep met een UWV-uitkering die geld moest bijbetalen weet vrijwel niemand (93%) dat zij mogelijk een schadevergoeding konden aanvragen

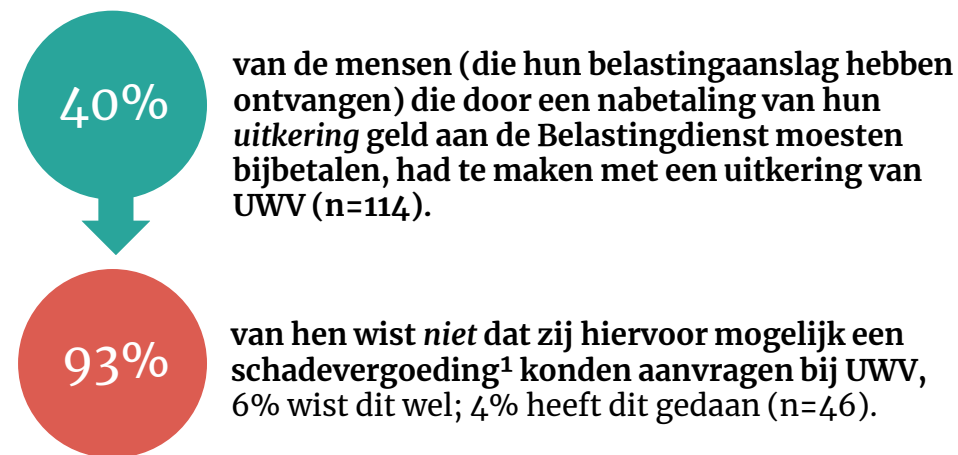
Figuur 4.4 Hoeveel geld moet u in totaal ongeveer bijbetalen? Het gaat hierbij om een inschatting van het bedrag. (Nabetaling, definitieve belastingaangifte bekend, geld bijbetalen, n=55)

Waar mensen zouden zoeken om meer uitleg te krijgen over nabetalingen (top 4 meest gegeven open antwoorden).

- Contact opnemen met betreffende instantie (telefonisch, mail, chat).
- Internet algemeen (google of andere zoekmachines).
- Adviseur/expert raadplegen (accountant, belastingadviseur, jurist).
- Website van betreffende instantie bezoeken.

Ook geeft een klein deel aan nooit informatie op te zullen zoeken, omdat zij de informatie te complex vinden, het zoeken en begrijpen te veel moeite kost, omdat ze geen vertrouwen hebben in de informatie, of omdat ze ervan uitgaan dat alles klopt.

¹ Een schadevergoeding gaat hier om het verhalen van fiscale schade: voor burgers is het mogelijk om een deel van de extra belasting die ze moeten betalen door een na- of terugbetaling terug te krijgen. Fiscale schade vereist dat er een onjuist besluit is genomen door de uitkeringsinstantie. En het vereist dat degene die de schade claimt inzichtelijk maakt wat de schade is.

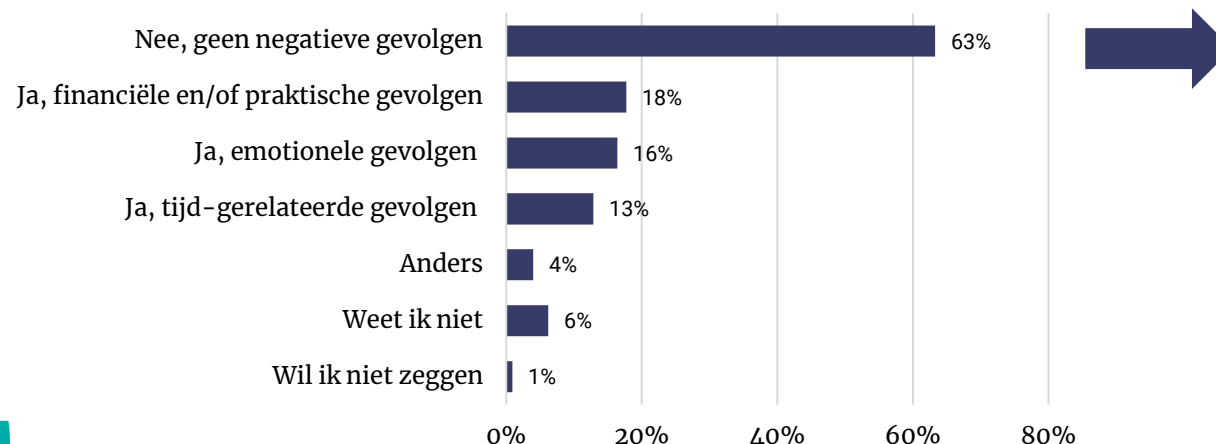
Nabetalingen – impact

Zes op de tien ervaart geen negatieve gevolgen van nabetaling

Zes op de tien (63%) mensen met een nabetaling geven aan dat deze situatie geen negatieve gevolgen had (zie Figuur 4.5). Dit komt vooral omdat zij voldoende geld hebben om dit op te vangen (77%). Een klein deel ervaart geen gevolgen omdat ze een lening hebben aangevraagd (2%) of kozen voor een betaling in termijnen (2%). Twaalf procent noemt een andere reden zoals, dat het bedrag heel klein was, men niet of nauwelijks iets hoefde terug te betalen of er eigenlijk niets veranderde voor hun situatie.

Drie op de tien (30%) ervaarden wel negatieve gevolgen (minstens één negatief gevolg). Eén op de zes mensen met een nabetaling ervaarde financiële of praktische gevolgen (18%) vanwege de nabetaling of emotionele gevolgen (16%). Een iets kleiner deel ervaarde (ook) tijd-gerelateerde gevolgen (13%). Op de volgende pagina wordt dieper ingegaan op de verschillende soorten financiële, praktische en emotionele gevolgen. Er zijn geen significante verschillen tussen de groep die vanwege hun nabetaling belastinggeld moesten terugbetalen en die groep die hier (voor zover bekend) niet mee te maken heeft gehad.

Figuur 4.5 Heeft uw situatie één of meer van de onderstaande negatieve gevolgen voor u gehad? (Nabetaling, n=226, meerdere antwoorden mogelijk)

U geeft aan dat dit geen gevolgen voor u heeft gehad. Kunt u aangeven waarom niet? (n=143).

- Voldoende geld (77%).
- Lening aangevraagd (2%).
- Kiest voor betaling in termijnen (2%).
- Anders (12%).
- Weet niet/wil niet zeggen (8%).

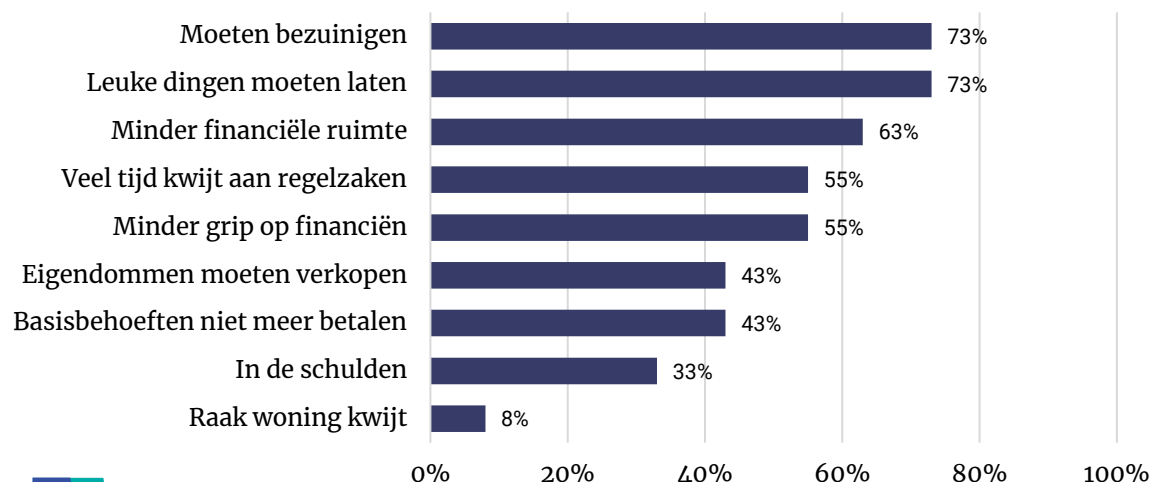
¹ Vanwege een kleine groep zijn deze resultaten indicatief.

Nabetalingen – impact

Financiële gevolgen gaan voornamelijk over moeten bezuinigen

Van de mensen met een nabetaling die kampen met *praktische of financiële gevolgen* heeft driekwart moeten bezuinigen of leuke dingen moeten laten (zie Figuur 4.6). Zes op de tien (63%) heeft minder financiële ruimte en de helft is veel tijd kwijt aan geldzaken (55%) en/of ervaart minder grip op de financiën (55%). Van deze groep is 8% de woning kwijtgeraakt, wat betekent dat van de gehele groep met een nabetaling 1 procent door (onder andere) de nabetaling de woning kwijtraakte. Van de mensen met *emotionele gevolgen* ervaart ruim acht op de tien onmacht (86% geeft dit aan), zorgen over de toekomst (81% geeft dit aan) en stress (81% geeft dit aan) (zie Figuur 4.7). Een kleiner deel, maar nog steeds een meerderheid heeft minder vertrouwen in de overheid (65% geeft dit aan), voelt zich moedeloos (62% geeft dit aan), heeft slaapproblemen (59% geeft dit aan) en/of voelt zich onrechtvaardig behandeld (54% geeft dit aan). Deze emotionele gevolgen ontstaan voornamelijk doordat financiële/praktische gevolgen vervelend waren (70%), maar ook omdat men niet begreep wat er aan de hand was (54%).

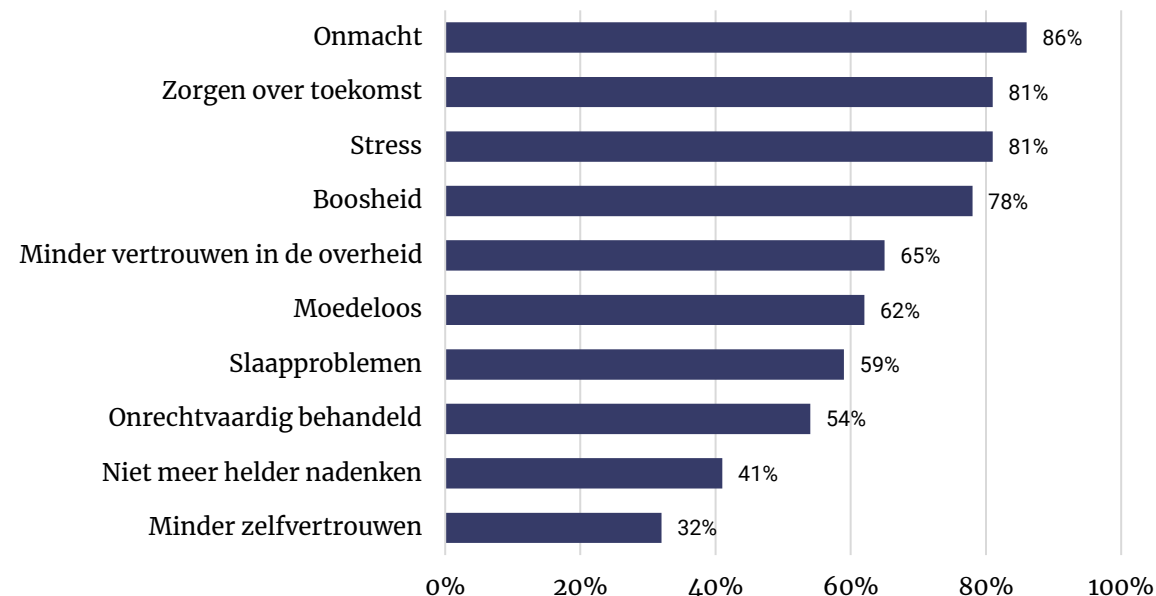
Figuur 4.6 Kunt u aangeven in hoeverre onderstaande stellingen passen bij de gevolgen die u ervaart? (Financiële/praktische gevolgen nabetaling, n=40¹) % past (helemaal) wel

Emotionele gevolgen vooral doordat.. (n=37¹) (meerdere antwoorden mogelijk)

- ..de financiële of praktische gevolgen vervelend waren voor mij (70%).
- ..ik niet begreep wat er aan de hand was (54%).
- ..ik niet goed werd gehoord of geholpen (38%).
- ..ik bang was dat ik andere inkomsten kwijt zou raken, zoals toeslagen (27%).
- ..anders (22%).
- ..weet niet/wil niet zeggen (5%).

Figuur 4.7 Kunt u aangeven in hoeverre onderstaande stellingen passen bij de gevolgen die u ervaart? (Emotionele gevolgen nabetaling, n=37¹) % past (helemaal) wel

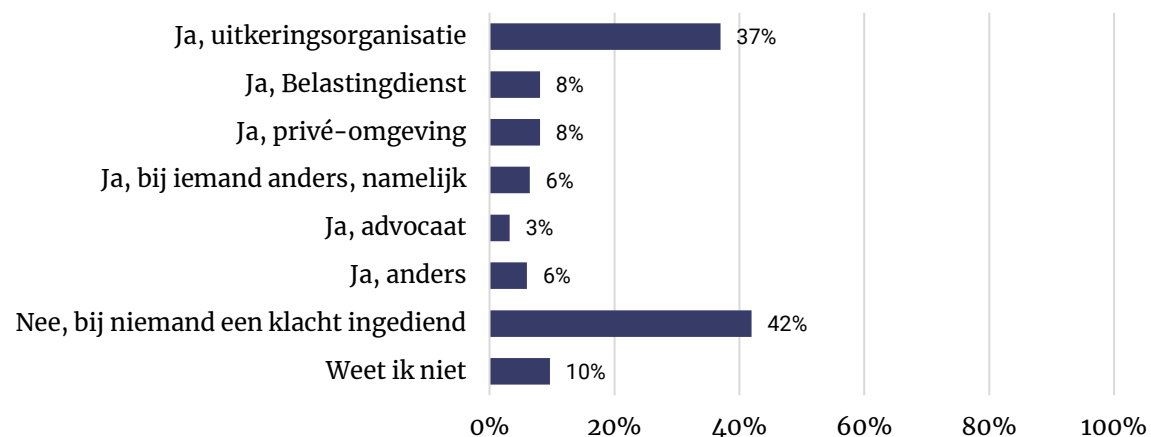
Nabetalingen – hulpvraag

Veel hulpvragen bij financiële en emotionele gevolgen van nabetaling

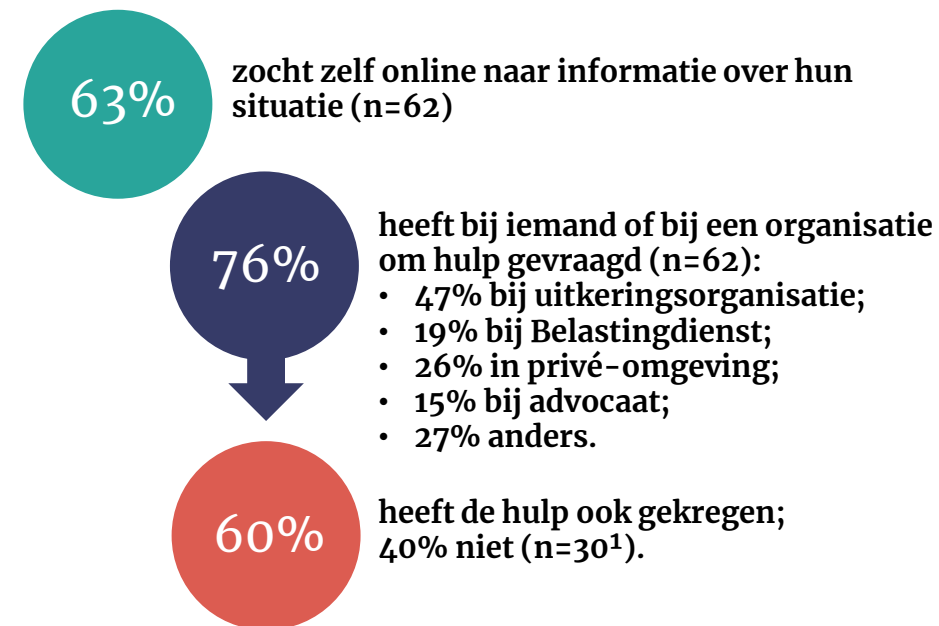
Van de mensen met een nabetaling die kampen met praktische/financiële/emotionele of tijd-gerelateerde gevolgen heeft een meerderheid naar informatie gezocht (63%). Driekwart (76%) heeft hulp bij iemand of bij een instantie gevraagd, voornamelijk via de uitkeringsorganisatie zelf (47%). Onder 'anders' vallen bijvoorbeeld het juridisch loket, een sociaal raadvrouw of een belastingadviseur (27%). Zes op de tien krijgt de hulp waar zij om vragen, 40 procent niet.

Ongeveer de helft (48%) van de groep met een nabetaling die kampt met praktische/financiële, tijd-gerelateerde of emotionele gevolgen heeft een klacht ingediend of een melding gemaakt van hun situatie (zie Figuur 4.8). In de meeste gevallen bij de uitkeringsorganisatie zelf (UWV/SVB/Gemeente).

Figuur 4.8 Heeft u ergens een klacht ingediend of melding gemaakt over uw situatie? (Nabetaling, mensen met praktische/financiële/emotionele en/of tijd-gerelateerde gevolgen, n=62)

Mensen met een nabetaling die kampen met praktische/financiële/emotionele en/of tijd-gerelateerde gevolgen (n=62):

¹ Vanwege het lage aantal waarnemingen zijn deze resultaten vooral indicatief van aard.

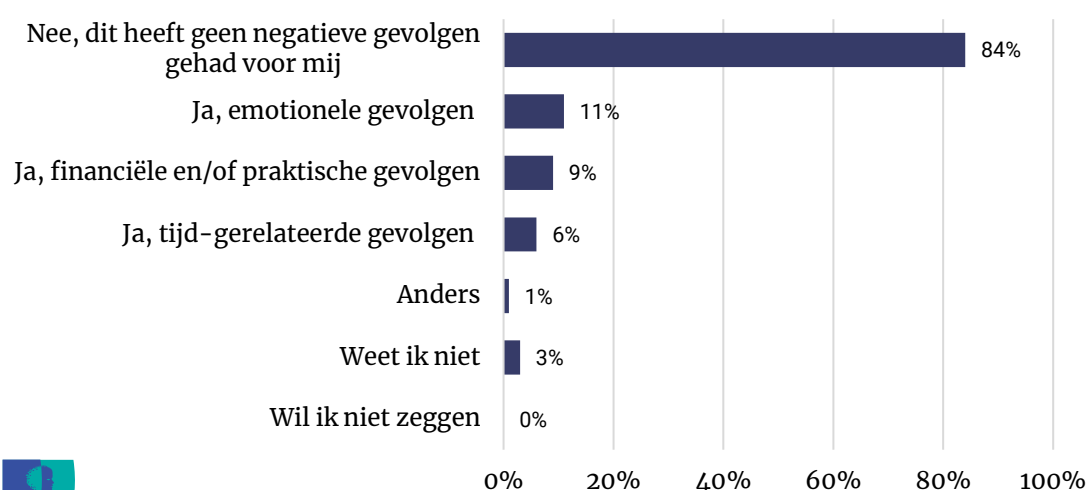
Nabetalingen– impact belastinggeld terug

Te veel belastinggeld inhouden heeft voor kleine groep gevolgen

Sommige mensen met een nabetaling kregen geld terug van de Belastingdienst (35% van de mensen met een nabetaling). Dat betekent dat zij gedurende het jaar, toen de Belastingdienst dit geld nog inhield, minder inkomen hadden. Ruim acht op de tien van hen geven aan dat deze situatie geen negatieve gevolgen had (zie Figuur 4.9). Dit komt vooral omdat zij voldoende geld hebben om dit op te vangen (72%). Eén op de drie ziet dit als een spaarpotje en 15 procent wist gedurende het jaar al dat ze geld terug zouden krijgen.

Eén op de tien van de mensen met een nabetaling ervaarde emotionele gevolgen (11%) en/of financiële of praktische gevolgen (9%) doordat zij belastinggeld terugkregen en dus gedurende het jaar minder inkomen hadden. Een kleiner deel heeft (ook) tijd-gerelateerde gevolgen (6%).

Figuur 4.9 U kreeg geld terug van de Belastingdienst (dus gedurende het jaar minder geld). Heeft dit voor u negatieve gevolgen gehad? (Nabetalingen, definitieve belastingaangifte bekend, belastinggeld terug, n=80)

U geeft aan dat dit geen negatieve gevolgen voor u heeft gehad. Kunt u aangeven waarom niet? (n=67, meerdere antwoorden mogelijk).

- Voldoende inkomen (72%).
- Ziet het als een spaarpotje (34%).
- Wist gedurende het jaar geld terug te krijgen (15%).
- Anders (1%).
- Weet niet/wil niet zeggen (6%).

5

Terugvorderingen

Terugvorderingen – reden en verwachting

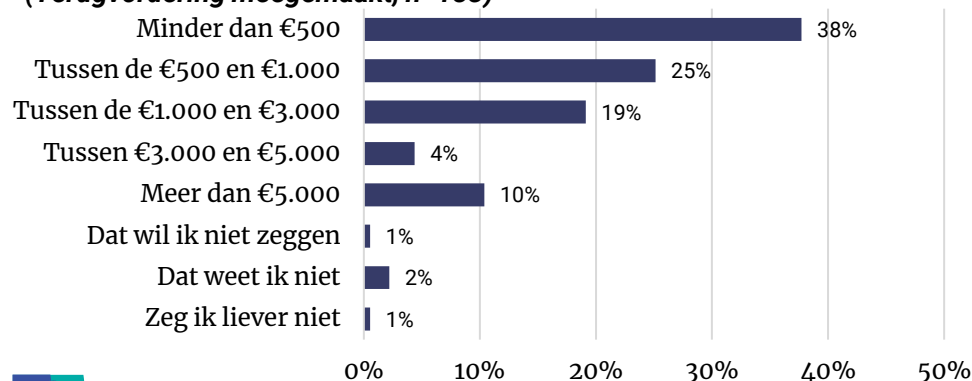
In dit hoofdstuk gaan we dieper in op Nederlanders die te maken hebben met de situatie ‘terugvordering’¹. We gaan in op de details van de terugvordering, de reden (voor zover bekend), en enkele kennisvragen. Dit doen wij op basis van de aanvullende steekproef (onder n=183 Nederlanders) die te maken hadden met een terugvordering.

Terugvordering wordt meestal niet verwacht

Bij de grootste groep met een terugvordering gaat dit om inkomen van een WIA-uitkering (32%), gevolgd door inkomen vanuit loon (25%). Bij bijna iedereen ging het om een terugvordering van een bedrag dat zij teveel hadden ontvangen in één afzonderlijk eerder jaar, en dus niet van meerdere jaren. Bij vier op de tien (38%) mensen was de hoogte van de terugvordering minder dan € 500 en bij een kwart (25%) tussen de € 500 en € 1.000 (zie Figuur 5.1). Een derde (33%) moest meer dan € 1.000 terugbetalen.

Zes op de tien (60%) begrijpt de reden van de terugvordering en iets minder dan de helft (48%) begrijpt hoe de hoogte is bepaald. Een meerderheid (67%) had de terugvordering niet verwacht.

Figuur 5.1 Hoeveel extra geld heeft u in totaal ongeveer moeten terugbetalen?
(Terugvordering meegemaakt, n=183)

Soort inkomensstromen (n=142)

- WIA (32%)
- Loon van (vorige) werkgever (25%)
- WW-uitkering (11%)
- Wajong (9%)
- WAO, bijstand/participatiewet (8%)
- Pensioen (6%)
- Arbeidsongeschiktheidspensioen (AOP), ZW (6%)
- AOW (4%)
- ANW (2%)
- Arbeidsongeschiktheidsuitkering, Bovenwettelijke uitkering, Ouderschapsverlof uitkering (1%)

60%

begrijpt waarom zij geld moesten terugbetalen,
34% begrijpt dit niet en 6% weet het niet meer
(n=183).

48%

begrijpt hoe de hoogte is bepaald van het uitkeringsgeld, pensioen of loon dat men heeft moeten terugbetalen, 44% begrijpt dit niet en 8% weet het niet meer (n=183).

30%

had de terugvordering verwacht, 67% niet en 3% weet het niet meer (n=183).

¹ Deze groep heeft met ‘ja’ geantwoord op de volgende vraag: “Heeft u in het jaar 2023 meegemaakt dat u geld moest terugbetalen aan uw uitkeringsinstantie, pensioenfonds en/of werkgever, omdat u in het verleden meer geld heeft ontvangen dan waar u recht op had, volgens de andere partij? U moet dan geld terugbetalen aan de gemeente/UWV/SVB/vorige werkgever of pensioenfonds om dit recht te trekken. Het gaat hierbij niet om standaard maandelijkse verrekeningen door uitkeringsinstanties, zoals gemeentes die maandelijks bepalen welk bedrag op de bijstand moet worden ingehouden als je ernaast werkt.” De aangegeven terugvorderingen zijn gecontroleerd en alleen meegenomen als er (op basis van een toelichting en aanvullende informatie) met grote waarschijnlijkheid kan worden vastgesteld dat er daadwerkelijk sprake is van een terugvordering.

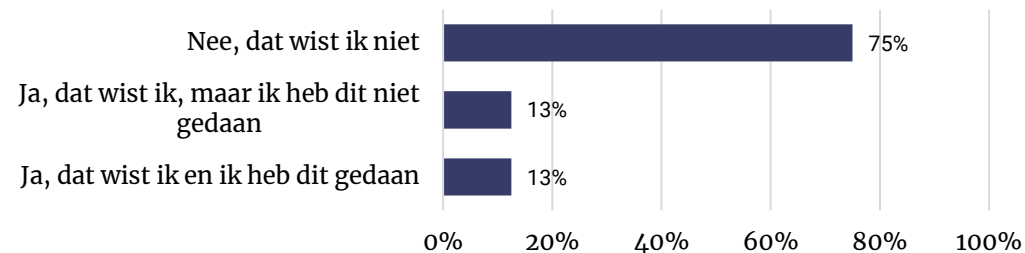
Terugvorderingen– details en kennisniveau

Kwart heeft waarschijnlijk te maken met bruto terugvordering over een netto ontvangen bedrag

Als mensen in het ene kalenderjaar een bedrag netto hebben ontvangen, maar dit bedrag in een ander kalenderjaar bruto moeten terugbetalen, dan hebben zij meer geld moeten terugbetalen dan dat zij hebben ontvangen. Van de mensen die in 2023 een terugvordering hadden van een te veel ontvangen bedrag in een eerder kalenderjaar heeft een kwart (25%) waarschijnlijk te maken gehad met een bruto terugbetaling van een netto ontvangen bedrag.

Mensen met een terugvordering betalen soms te veel belasting over het jaar of de jaren waarin zij geld ontvingen waar zij geen recht op hadden. Dat geld moesten zij later terugbetalen (de terugvordering), maar de belasting is hierover dan al betaald. Dit betaalde belastinggeld kan met de belastingaangifte worden verrekend, om zo minder belasting te hoeven betalen. Om dit te verrekenen kan iemand 'negatief loon' opvoeren bij zijn belastingaangifte. Van de mensen die in 2023 een terugvordering hadden van een te veel ontvangen bedrag in een eerder kalenderjaar wist driekwart (75%) niet dat zij dit kunnen verrekenen (zie Figuur 5.2).

Figuur 5.2 Wist u dat u dit te veel betaalde belastinggeld in uw belastingaangifte kunt verrekenen, om zo minder belasting te hoeven betalen? (Terugvordering, over kalenderjaar heen, n=64)

25%

van de mensen met een terugvordering over een bedrag dat zij vóór 2023 als teveel hebben ontvangen, heeft waarschijnlijk te maken gehad met een bruto terugvordering over een netto ontvangen bedrag (n=64).

Zij hebben in 2023 méér geld moeten terugbetalen, dan dat ze teveel hebben ontvangen. 47% weet dit niet.

Waar mensen zouden zoeken om meer uitleg te krijgen over terugvorderingen (top 3 meest gegeven open antwoorden)

- Contact opnemen met betreffende instantie (telefonisch, mail, chat).
- Internet algemeen (google of andere zoekmachines).
- Adviseur/expert raadplegen (accountant, belastingadviseur, jurist).

Ook geeft een klein deel aan nooit informatie op te zullen zoeken, omdat zij de informatie te complex vinden, het zoeken en begrijpen te veel moeite kost, omdat ze geen vertrouwen hebben in de informatie, of omdat ze ervan uitgaan dat alles klopt.

6

Meerdere inkomens

Meerdere inkomens – kennisniveau

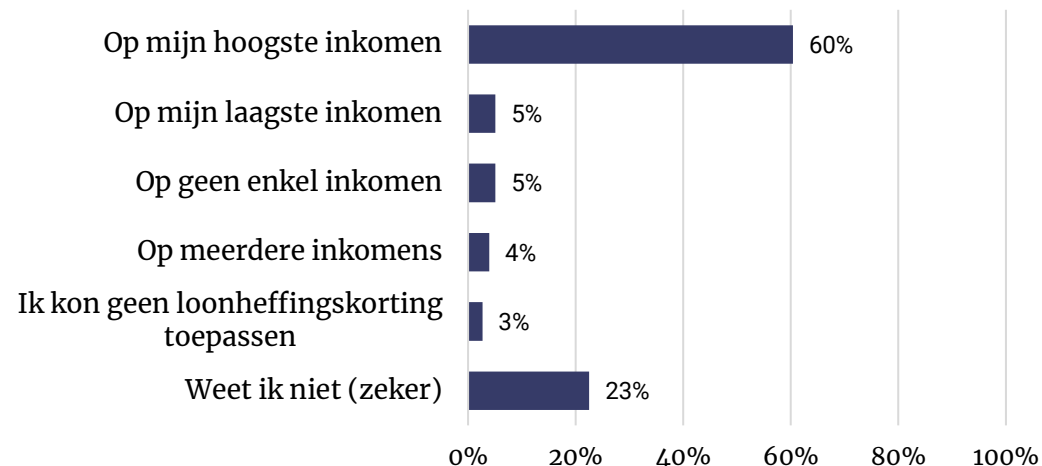
In dit hoofdstuk gaan we dieper in op Nederlanders die te maken hebben met de situatie ‘meerdere inkomens’¹. We gaan in op welke gevolgen de meerdere inkomens hebben op de belasting, enkele kennisvragen over de eigen situatie, en welke impact de meerdere inkomens hebben. Dit doen wij op basis van de aanvullende steekproef (onder n=2.020 Nederlanders) die te maken hadden met meerdere inkomens.

De helft weet niet waar zij meer informatie kunnen vinden

Zes op de tien (60%) mensen met meerdere inkomens had de loonheffingskorting aangezet op hun hoogste inkomen (zie Figuur 6.2). Vijf procent op het laagste inkomen of op geen enkel inkomen. Vier procent had deze (foutief) op meerdere inkomens aangezet. Vier procent had deze (foutief) op meerdere inkomens aangezet.

De helft (49%) van de groep met meerdere inkomens weet niet waar zij meer uitleg kunnen krijgen over het toepassen van loonheffingskorting(en) bij meerdere inkomens. De groep die dit wel weet (51%) geeft voornamelijk als informatiebron de Belastingdienst zelf op. De meesten zouden de website bezoeken en enkelen zouden contact opnemen met de Belastingdienst.

Figuur 6.2 Op welk(e) inkomen(s) paste u in 2023 de loonheffingskorting(en) toe? (Meerdere inkomens, n=2.020)

51%

van de mensen met meerdere inkomens weet waar meer uitleg te krijgen over het toepassen van loonheffingskorting(en) bij meerdere inkomens (n=2.020), 49% weet dit niet.

Waar mensen zouden zoeken om meer uitleg te krijgen over het toepassen van loonheffingskorting(en) bij meerdere inkomens (top 5 meest gegeven open antwoorden).

De meerderheid antwoordt:

- Belastingdienst (website/telefoon/anders).
- Belastingadviseur/accountant/boekhouder.
- Internet algemeen (google of andere zoekmachines).
- Uitkeringsinstantie of werkgever.
- Vakbond/FNV.

¹ Deze groep heeft te maken met meerdere werkgevers en/of meer dan één van de volgende inkomens: loon van werkgever (vast of tijdelijk contract), inkomen door eigen onderneming/zelfstandig ondernemerschap, Pensioenuitkering, Arbeidsongeschiktheidspensioen, AOW-uitkering, Verzetsdeelnemers en Oorlogsgetroffenen, ANW-uitkering, PAWW-uitkering, IOW-uitkering, Werkloosheidsuitkering, Ziektebewaarting, WIA-uitkering, WAO-uitkering (UWV), Wajong-uitkering (UWV), Zwangerschapsuitkering of adoptie- of pleegzorguitkering, Ouderschapsverlofuitkering, Bovenwettelijke uitkering, Bijstandsuitkering, Arbeidsongeschiktheidspensioen, Alimentatie, Aanvullend nabestaandenpensioen van de zaak (van overleden partner), Inkomen via levensverzekering door overlijden van partner, Inkomen vanuit Persoonsgebonden budget.

Meerdere inkomens – gevolgen voor belasting

Ruim vier op de tien met meerdere inkomens moest bijbetalen

Meerdere inkomens kunnen zorgen voor een gevolg bij de belastingen: iemand kan vanwege de meerdere inkomens minder recht op loonheffingskorting hebben of komt mogelijk in een hogere belastingschijf terecht doordat het totale inkomen te hoog is geworden. Men moet dan belasting bijbetalen omdat de eerder betaalde belasting was berekend op de losse (lagere) inkomens.

Van de groep mensen met meerdere inkomens heeft vier op de tien (42%) geld moeten bijbetalen aan de Belastingdienst. Dit duidt niet direct op een interferentie, aangezien er meerdere factoren kunnen meespelen bij iemand die moet bijbetalen (bijvoorbeeld een ontvangen erfenis of een verandering in de persoonlijke situatie). Een deel van dit percentage zal echter wel mensen met een interferentie betreffen. Van deze groep heeft bijna vier op de tien (37%) meer geld moeten bijbetalen dan verwacht (zie Figuur 6.1). Dat betekent dat 16 procent van de mensen met meerdere inkomens meer geld moest bijbetalen dan verwacht. Ook is er een deel dat minder geld heeft teruggekregen dan verwacht: 3 procent van de mensen met meerdere inkomens (6% van de 48% die geld terugkreeg). Mogelijk zitten er in dit percentage ook mensen die door meerdere inkomens minder terugkregen.

Van de groep met meerdere inkomens die belastinggeld moest bijbetalen geeft 29 procent aan dat zij in een hogere belastingschijf terecht kwamen, en zegt 17 procent dat de bijbetaling kwam doordat zij minder recht hadden op loonheffingskorting. Van de groep met meerdere inkomens weet in totaal 9 procent dat zij hierdoor belastinggeld moesten bijbetalen.

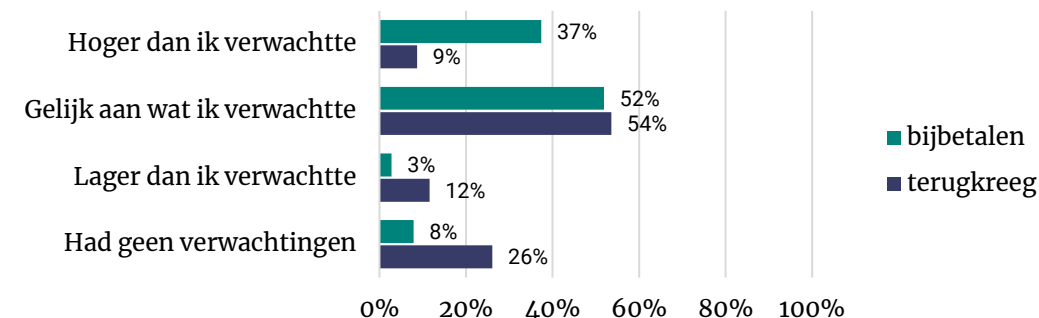
42%

(heeft belastingaanslag ontvangen en) moest in 2024 geld bijbetalen over het belastingjaar 2023 (n=1.456).

48%

(heeft belastingaanslag ontvangen en) kreeg geld terug over het belastingjaar 2023 (n=1.456).

Figuur 6.1 Was het bedrag wat u aan belasting moest bijbetalen/terugkreeg ongeveer gelijk aan wat u verwachtte? (belastingaanslag binnen en geld bijbetalen, n=607; belastingaanslag binnen en geld terugkrijgen, n=704)

Reden dat mensen met meerdere inkomens geld moesten bijbetalen (n=607, meerdere antwoorden mogelijk):

- In 2023 in hogere belastingschijf, omdat totale inkomen te hoog was (29%).
- In 2023 minder recht op loonheffingskorting (17%)
 - Loonheffingskorting stond aan op meer dan één inkomen (6%)
 - Totale inkomen was te hoog (10%)
 - Weet niet waarom (2%)
- Om een andere reden (20%) (vooral: vermogen, eigen onderneming/ZZP).
- Weet niet (38%).

9%

Weet dat zij belastinggeld moesten bijbetalen vanwege meerdere inkomens: heeft belastinggeld moeten terugbetalen, en weet dat dit komt door minder recht op loonheffingskorting of doordat diegene in een hogere belastingschijf terecht kwam, vanwege meerdere inkomens (n=2.020).
→ Bij de mensen met meerdere inkomens die moesten bijbetalen komt dit in 44% van de gevallen door de loonheffingskorting²⁵ en/of belastingschijf.

Meerdere inkomens – belasting bijbetalen

Kwart van de groep met een interferentie moest € 3.000+ bijbetalen

Ongeveer de helft (48%) van de mensen met meerdere inkomens die moesten bijbetalen en die hun belastingaanslag binnen hebben, moest over 2023 minder dan € 1.000 bijbetalen, de andere helft (48%) meer dan € 1.000 (zie Figuur 6.3). Van de mensen die met een interferentie te maken hebben gehad (geld bijbetalen vanwege loonheffingskorting of hogere belastingschijf), moest ruim een kwart (27%) meer dan € 3.000 bijbetalen.

Een ruime meerderheid (79%) van de mensen met meerdere inkomens weet dat je een voorlopige aanslag kan aanvragen en één op de vijf (21%) heeft dit ook gedaan. De helft (52%) van de mensen met meerdere inkomens die moesten bijbetalen en de reden hiervoor begrijpen, hebben zelf geprobeerd het bedrag na te rekenen.

79%

van de mensen met meerdere inkomens (die de belastingaanslag ontvangen hebben) die geld moesten bijbetalen weet dat er bij de Belastingdienst een voorlopige aanslag kan worden aangevraagd via een voorlopige aangifte (n=607).

21%

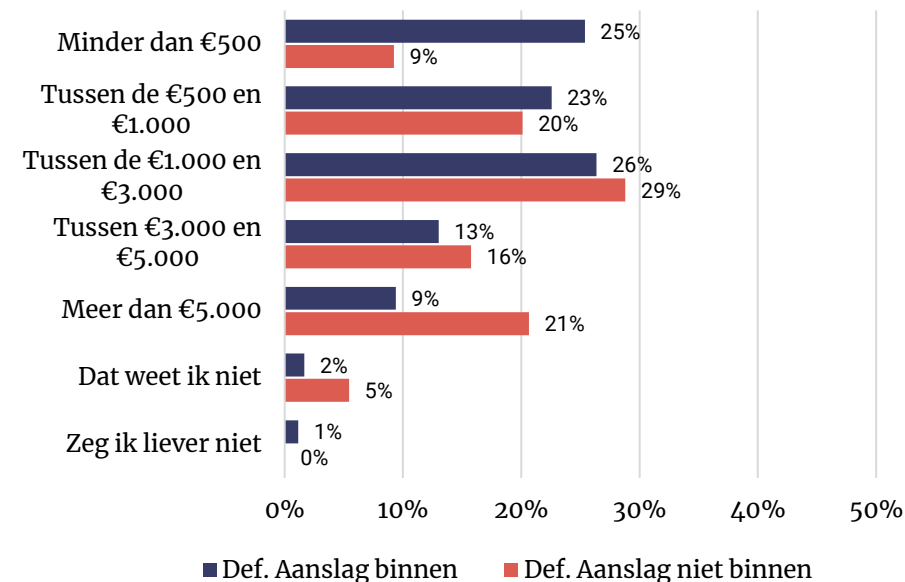
heeft een voorlopige aanslag aangevraagd voor het jaar 2023 (n=607).

52%

van de mensen (die de belastingaanslag ontvangen hebben) die belastinggeld moesten bijbetalen én weten om welke reden, hebben zelf geprobeerd na te rekenen of het bedrag dat zij moesten bijbetalen klopte (n=376).

→ Daarvan kwam 86% met de eigen berekening op hetzelfde bedrag uit.

Figuur 6.3 Hoeveel geld moet u in totaal ongeveer bijbetalen? (def. belastingaanslag binnen, n=607; def. belastingaanslag niet binnen, n=184)

Van de groep (die de belastingaanslag ontvangen hebben en) die belastinggeld moest bijbetalen vanwege meerdere inkomens heeft men de volgende bedragen moeten bijbetalen (n=105):

- 23 procent minder dan € 500.
- 19 procent tussen de € 500 en € 1.000.
- 29 procent tussen € 1.000 en € 3.000.
- 17 procent tussen de € 3.000 en € 5.000.
- 10 procent meer dan € 5.000.

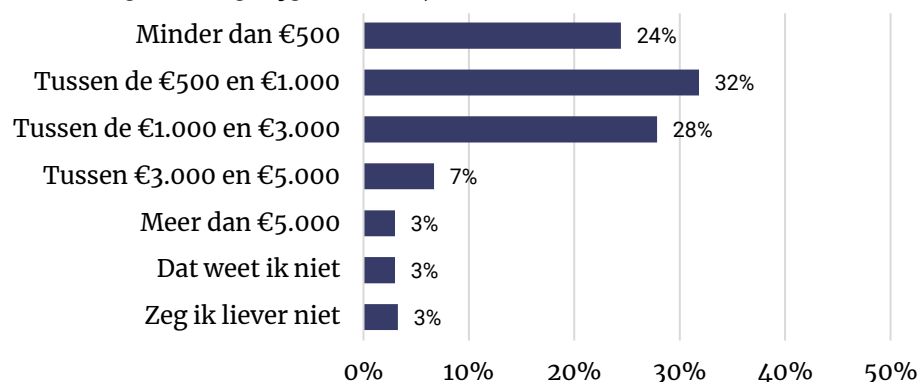
Meerdere inkomens – belasting terugkrijgen

Voornameijk geld teruggekregen vanwege aftrekposten

Het merendeel (56%) van de mensen met meerdere inkomens dat belastinggeld terugkreeg ontving minder dan € 1.000 (zie Figuur 6.4). Dit kwam voornamelijk doordat zij aftrekposten hadden door een nieuwe hypotheek of vanwege ziektekosten. Eén op de vijf (20%) had recht gehad op meer loonheffingskorting en kreeg om deze reden geld terug.

Zoals ook bij de groep die belasting moest bijbetalen weet een ruime meerderheid (74%) van de mensen met meerdere inkomens die belastinggeld terugkregen dat je een voorlopige aanslag kan aanvragen. Binnen de groep die belasting terugkreeg heeft een iets kleinere groep (14%) dit ook gedaan, ten opzichte van de groep die belasting moest bijbetalen (21%). Een even grote groep (52%) heeft het terug te krijgen bedrag proberen na te rekenen.

Figuur 6.4 Hoeveel geld krijgt u in totaal ongeveer terug? (def. belastingaanslag binnen, geld terugkrijgen, n=704)

Reden dat mensen met meerdere inkomens geld terugkregen (n=704, meerdere antwoorden mogelijk):

- In 2023 recht op meer loonheffingskorting (20%).
- Om een andere reden (42%).
 - voornamelijk: huis gekocht en dus hypotheekrenteaf trek en gemaakte kosten kunnen aftrekken;
 - ook: aftrekposten vanwege ziektekosten.
- Weet niet (43%).

74%

van de mensen met meerdere inkomens (die de belastingaanslag ontvangen hebben) die geld terugkregen weet dat er bij de Belastingdienst een voorlopige aanslag kan worden aangevraagd via een voorlopige aangifte (n=704).

14%

heeft een voorlopige aanslag aangevraagd voor het jaar 2023 (n=704).

52%

van de mensen (die de belastingaanslag ontvangen hebben) die belastinggeld terugkregen én weten om welke reden, hebben zelf geprobeerd na te rekenen of het bedrag dat zij terugkregen klopt (n=400).

→ Daarvan kwam 88% met de eigen berekening op hetzelfde bedrag uit.

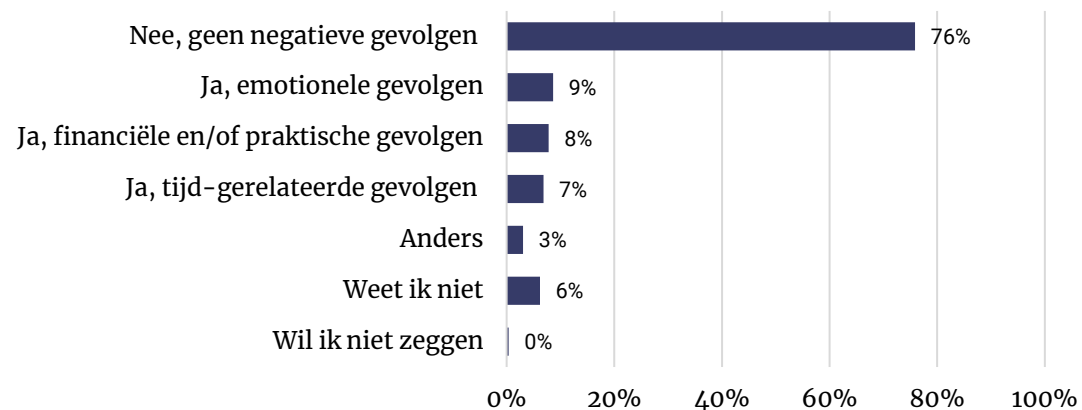
Meerdere inkomens – impact

Meerderheid ervaart geen negatieve gevolgen van meerdere inkomens

Driekwart (76%) van de mensen met meerdere inkomens geven aan dat deze situatie geen negatieve gevolgen had (zie Figuur 6.5). Dit komt vooral omdat zij voldoende geld hebben om dit op te vangen (72%). Zestien procent noemt een andere reden zoals geen extra belastinggeld kwijt zijn, de situatie vooraf verwacht te hebben of de financiële administratie goed op orde te hebben.

Bijna twee op de tien (18%) ervaarde wel negatieve gevolgen (minstens één negatief gevolg). Ongeveer één op de tien ervaarde financiële of praktische gevolgen (9%) vanwege meerdere inkomens, emotionele gevolgen (8%) en/of tijd-gerelateerde gevolgen (7%). Onder 'anders' vallen voornamelijk voorbeelden van financiële onzekerheid en administratieve last. Op de volgende pagina wordt dieper ingegaan op de verschillende soorten financiële, praktische en emotionele gevolgen. Er zijn geen significante verschillen tussen de groep die vanwege hun meerdere inkomens belastinggeld moesten terugbetalen en die groep die hier (voor zover bekend) niet mee te maken heeft gehad.

Figuur 6.5 Heeft uw situatie één of meer van de onderstaande negatieve gevolgen voor u gehad? (Meerdere inkomens, n=2.020, meerdere antwoorden mogelijk)

Heeft uw situatie één of meer van de onderstaande negatieve gevolgen voor u gehad? (Meerdere inkomens én geld moeten bijbetalen=177).

- Geen negatieve gevolgen (76%).
- Financiële/praktische gevolgen (11%).
- Emotionele gevolgen (9%).
- Tijd-gerelateerde gevolgen (7%).
- Anders (5%).
- Weet niet (4%).

U geeft aan dat dit geen negatieve gevolgen voor u heeft gehad. Kunt u aangeven waarom niet? (n=1.533, meerdere antwoorden mogelijk)

- Voldoende geld (72%).
- Kiest voor betaling in termijnen (5%).
- Anders (16%).
- Weet niet/wil niet zeggen (10%).

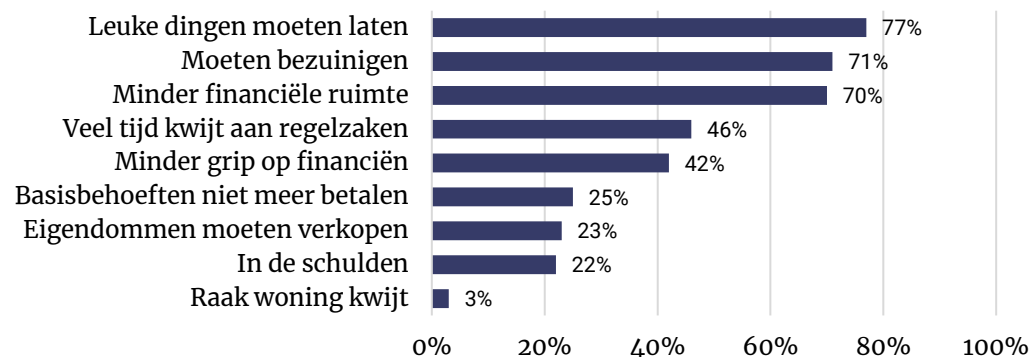
Meerdere inkomens – impact

Financiële gevolgen gaan voornamelijk over moeten bezuinigen

Van de mensen met meerdere inkomens die kampen met *praktische of financiële* gevolgen heeft acht op de tien (77%) leuke dingen moeten laten en heeft zeven op de tien moeten bezuinigen (71%) of heeft door hun situatie minder financiële ruimte (70%) (zie Figuur 6.6). Er zijn ook mensen met financiële gevolgen waarbij de problemen groter zijn dan moeten bezuinigen: zij kunnen de basisbehoeften niet meer betalen (25% geeft dit aan), moesten eigendommen verkopen (23% geeft dit aan) en/of raakten in de schulden (22% geeft dit aan). Van deze groep is 3% de woning kwijtgeraakt, wat betekent dat van de gehele groep met meerdere inkomens minder dan 1 procent door (onder andere) de meerdere inkomens de woning kwijtraakte.

Van de mensen met *emotionele gevolgen* ervaren de meesten onmacht (79%) of stress (72%) (zie Figuur 6.7). Ongeveer zes op de tien maakt zich zorgen over de toekomst (61% geeft dit aan), heeft minder vertrouwen in de overheid (60% geeft dit aan) of voelt zich boos (59% geeft dit aan). Deze emotionele gevolgen ontstaan voornamelijk doordat financiële/praktische gevolgen vervelend waren (59%), maar ook omdat men niet begreep wat er aan de hand was (40%).

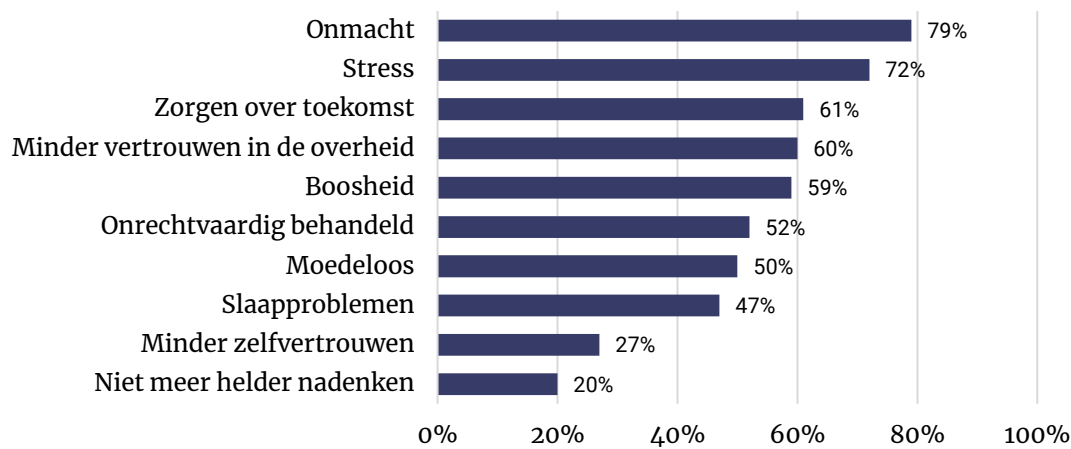
Figuur 6.6 Kunt u aangeven in hoeverre onderstaande stellingen passen bij de gevolgen die u ervaart? (Financiële/praktische gevolgen, n=158) % past (helemaal) wel

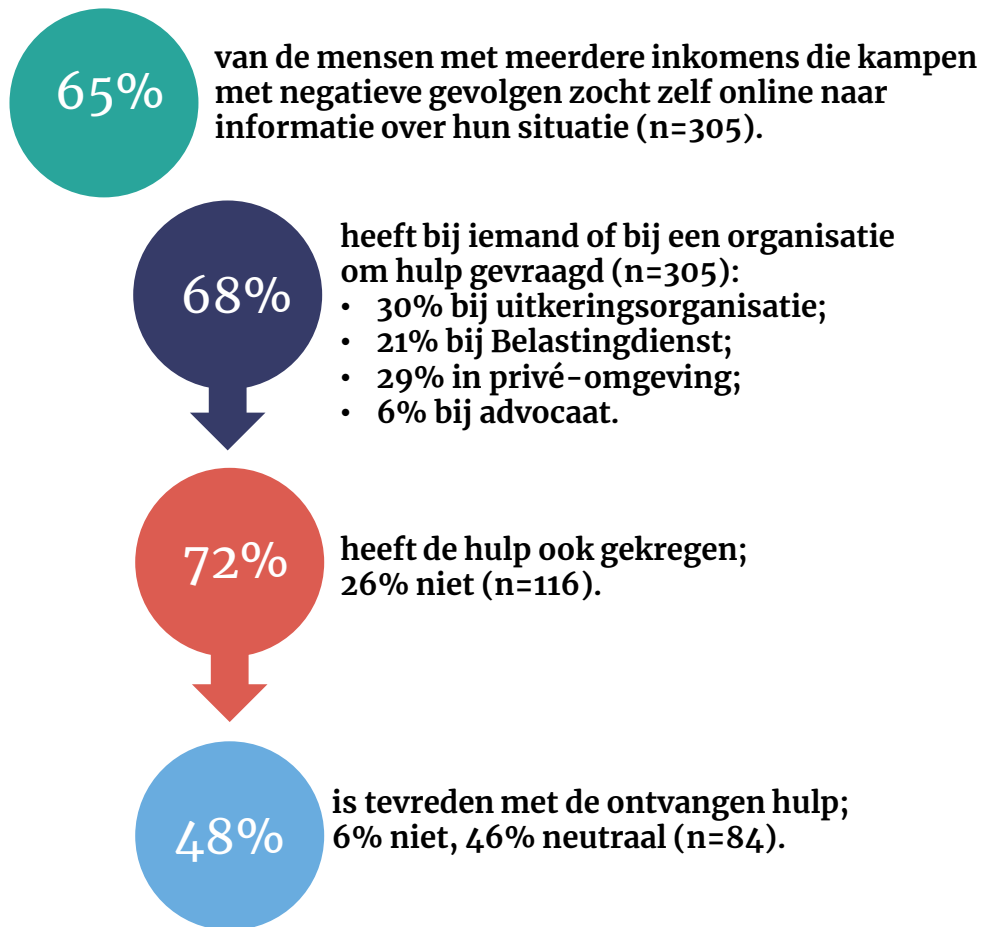
Emotionele gevolgen vooral doordat... (n=174) (meerdere antwoorden mogelijk)

- ..de financiële of praktische gevolgen vervelend waren voor mij (59%).
- ..ik niet begreep wat er aan de hand was (40%).
- ..ik niet goed werd gehoord of geholpen (21%).
- ..ik bang was dat ik andere inkomens kwijt zou raken, zoals toeslagen (19%).
- ..anders (24%).
- ..weet niet/wil niet zeggen (2%).

Figuur 6.7 Kunt u aangeven in hoeverre onderstaande stellingen passen bij de gevolgen die u ervaart? (Emotionele gevolgen, n=174) % past (helemaal) wel

Meerdere inkomens – hulpvraag

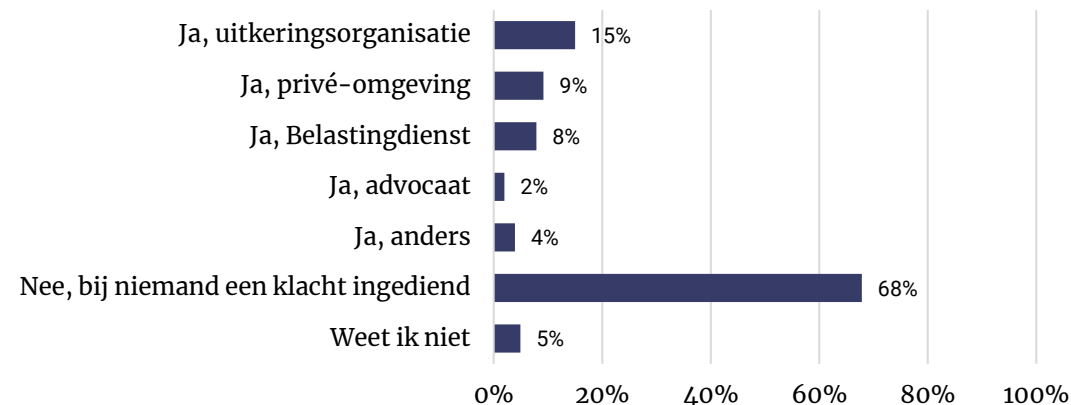

Veel hulpvragen bij financiële en emotionele gevolgen van nabetaling

Van de mensen met meerdere inkomens die kampen met praktische/financiële, tijd-gerelateerde of emotionele gevolgen heeft een meerderheid naar informatie gezocht (65%). Ruim twee derde (68%) heeft hulp bij iemand of bij een instantie gevraagd, voornamelijk via de uitkeringsorganisatie zelf (30%). Zeven op de tien (72%) krijgt de hulp waar zij om vragen, een kwart (26%) niet.

Een kwart (27%) van de groep met gevolgen heeft een klacht ingediend. Van hen is een kwart (26%) tevreden over de afhandeling van die klacht.

Figuur 6.8 Heeft u ergens een klacht ingediend of melding gemaakt over uw situatie? (mensen met praktische/financiële/emotionele en/of tijd-gerelateerde gevolgen, n=62)

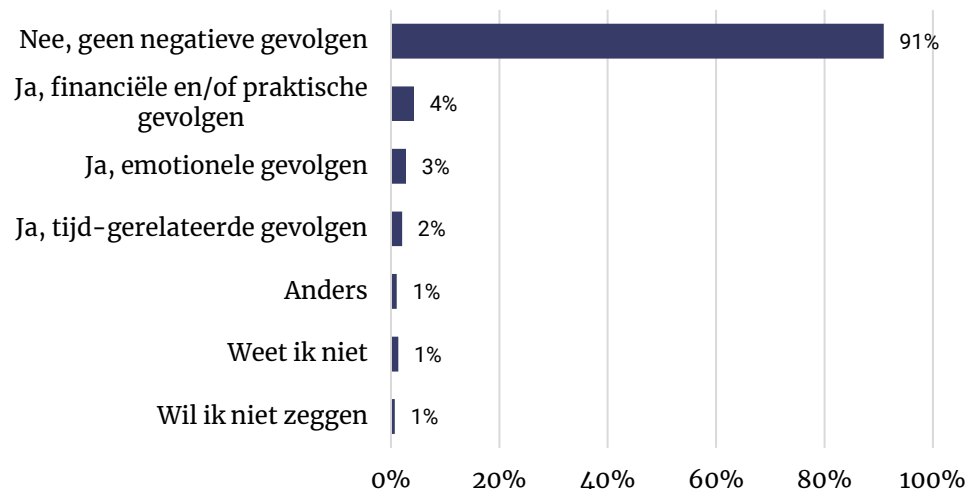
Meerdere inkomens – impact belastinggeld terug

Te veel belastinggeld inhouden heeft voor zeer kleine groep gevolgen

Sommige mensen met meerdere inkomens kregen geld terug van de Belastingdienst. Dat betekent dat zij gedurende het jaar, toen de Belastingdienst dit geld nog inhield, minder inkomen hadden. Ruim negen op de tien mensen geven aan dat deze situatie geen negatieve gevolgen had (zie Figuur 6.9). Dit komt vooral omdat zij voldoende geld hebben om dit op te vangen (75%). Ruim een derde (36%) ziet dit als een spaarpotje en een vijfde (20%) wist dit gedurende het jaar.

Enkelen ervaren financiële of praktische gevolgen (4%) en/of emotionele gevolgen (3%).

Figuur 6.9 U kreeg geld terug van de Belastingdienst (dus gedurende het jaar minder geld). Heeft dit voor u negatieve gevolgen gehad? (Meerdere inkomens, belastinggeld terug, n=826)

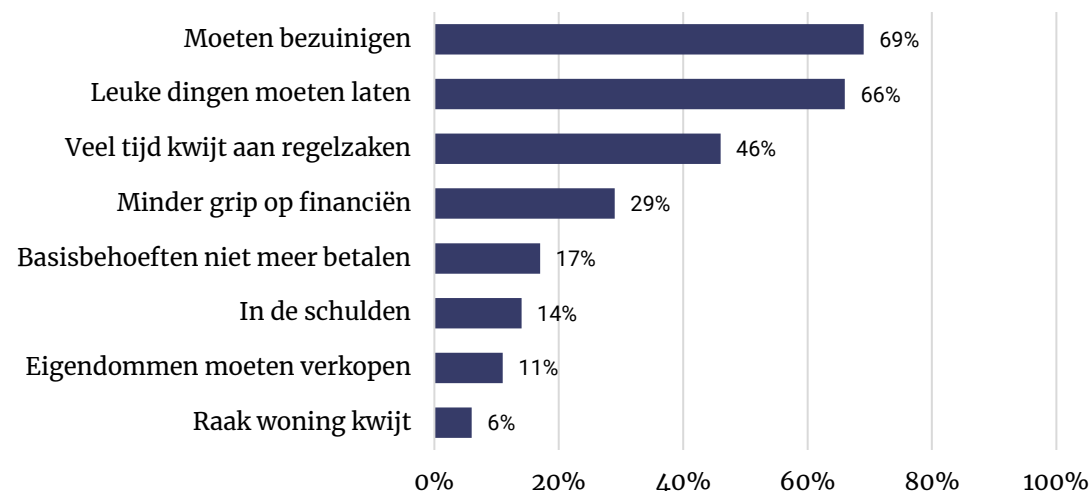

U geeft aan dat dit geen gevolgen voor u heeft gehad. Kunt u aangeven waarom niet? (n=751, meerdere antwoorden mogelijk)

- Voldoende geld (75%).
- Ziet het als een spaarpotje (36%).
- Wist gedurende het jaar geld terug te krijgen (20%).
- Anders (4%).
- Weet niet/wil niet zeggen (2%).

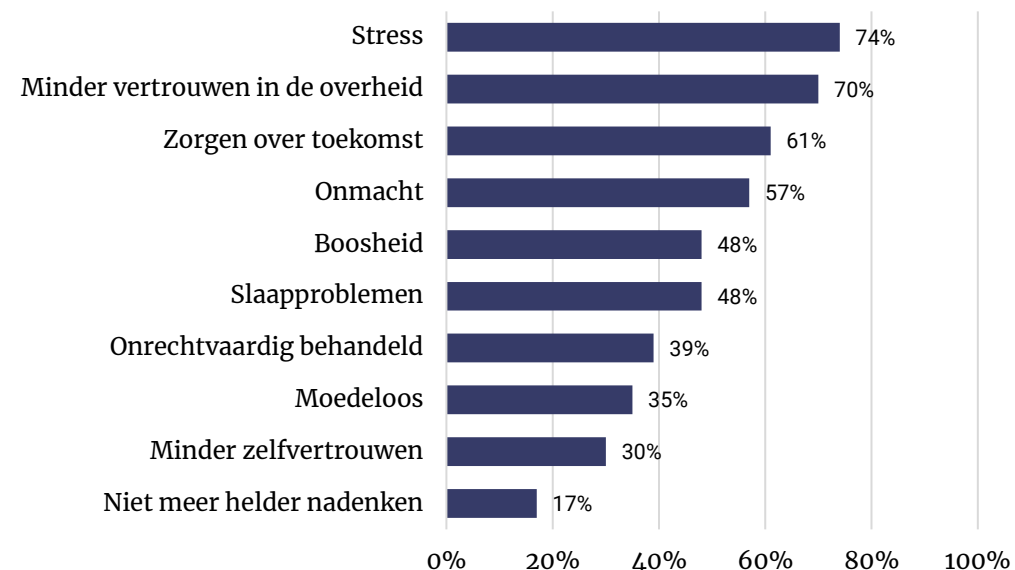
Meerdere inkomens – impact belastinggeld terug

Figuur 6.10 Kunt u aangeven in hoeverre onderstaande stellingen passen bij de gevolgen die u ervaart? (Belastinggeld terug, financiële/praktische gevolgen, n=35) % past (helemaal) wel¹

Deze percentages gaan niet over gehele groep met meerdere inkomens die belastinggeld terugkregen. De percentages gaan over de groep die *financiële of praktische gevolgen* ervaarde en de groep die *emotionele gevolgen* ervaarde. Om een voorbeeld te geven: van de groep met *financiële of praktische gevolgen* is 6% de woning kwijtgeraakt. Dat betekent dat van de gehele groep met meerdere inkomens die belastinggeld terugbetaalde minder dan 1 procent (onder andere) hierdoor de woning kwijtraakte.

Figuur 6.11 Kunt u aangeven in hoeverre onderstaande stellingen passen bij de gevolgen die u ervaart? (Belastinggeld terug, emotionele gevolgen, n=23) % past (helemaal) wel¹

Bijlage: Methode

In het rapport staan eerst de resultaten die representatief zijn voor Nederland. Vervolgens zoomen we per regeling in op de bevindingen.

In totaal vulden 6.588 respondenten de vragenlijst in, een responspercentage van 63%. Zie Tabel 1.1 voor een overzicht van de respons per doelgroep. De aantallen tellen niet op tot het totaal, omdat er ook een groep is die niet onder één van de situaties valt.

Tabel 1.1 Responsoverzicht

	Algemeen Nederlands Publiek	Aanvullende steekproef	Totaal
Nabetalingen	35	191	226
Terugvorderingen	19	164	183
Meerdere inkomensstromen	310	1.710	2.020
Totaal	1.107	5.481	6.588

Betrouwbaarheid

Op basis van verschillende selectiecriteria in de vragenlijst zijn de respondenten ingedeeld bij de situatie(s) waarmee zij te maken hebben gehad. Deze groep is vervolgens gecontroleerd en alleen meegenomen als er op basis van een toelichting en aanvullende informatie (waarschijnlijk) kan worden vastgesteld dat er sprake is van deze situatie.

Weging

De onderzoeksresultaten van Algemeen Publiek Nederland zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio en opleidingsniveau. De weging is gedaan conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is deze steekproef representatief voor inwoners van Nederland van 18 jaar en ouder, voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. De uitkomsten vanuit de aanvullende steekproef zijn ongewogen, vanwege het ontbreken van populatiecijfers over de groepen 'meerdere inkomens' en 'nabetalingen'. Het doel van deze aanvullende steekproef was om per groep zoveel mogelijk respondenten te vinden, om per groep betrouwbare uitspraken te kunnen doen.

Analyse

De antwoordcategorie 'niet van toepassing' is (tenzij anders aangegeven) buiten de analyse gehouden. Indien de percentages niet optellen tot 100 procent, is dit het gevolg van afrondingsverschillen. Bij de analyse is waar mogelijk gekeken naar relevante verschillen tussen subgroepen als leeftijd, opleidingsniveau en inkomen. In het rapport worden alleen de significante en relevante verschillen tussen subgroepen beschreven (bij minimaal $n > 30$).

Bijlage: Methode

1) Verkenning

Ter voorbereiding op de vragenlijstontwikkeling is deskresearch uitgevoerd op basis van bestaande en lopende onderzoeken door de Belastingdienst. Daarnaast zijn drie diepte-interviews uitgevoerd met belastingexperts. Deze gesprekken zorgden voor inzicht in regelingen en oorzaken van interferenties. Er is gesproken met:

- Sociaal raadsman bij Maatschappelijke Dienstverlening Flevoland.
- Adviseur Uitvoerings- en Handhavingsbeleid bij het Ministerie van Financiën.
- Werknemer DG Fiscale Zaken bij het Ministerie van Financiën.

2) Online enquête

Vragenlijst

De vragenlijst is in nauw overleg met de Belastingdienst opgesteld. Er is één vragenlijst ontwikkeld voor de verschillende doelgroepen, waarbij het eerste deel van de vragenlijst voor iedereen van toepassing is, en vervolgens respondenten met behulp van een routing (op basis van diverse selectiecriteria) worden doorgeleid naar specifieke vragen over de betreffende situatie die voor hen van toepassing is. De onderwerpen die werden voorgelegd zijn:

- Inkomsten (welk inkomen/uitkering ontvangen respondenten).
- Algemene kennis/beleving belastingaangiften.
- Meerdere inkomensstromen, nabetalings en terugvorderingen:
 - selectie: wie heeft waarmee te maken;
 - kennis oorzaak na- of terugvordering: begrijpt men waarom;
 - gevolgen: effect op belasting of toeslagen;
 - details; kennis over interferentie, betreffende geldbedrag, etc.
- Meerdere inkomensstromen, nabetalings:
 - Impact: soorten negatieve gevolgen van interferentie.
 - Informatiebehoefte en hulpvraag: zoeken naar hulp bij eigen situatie en indienen van een klacht.

Voorafgaand aan het veldwerk is de vragenlijst door middel van cognitieve interviews getest onder acht volwassenen, waarvan een deel behorend tot de doelgroep, om de duidelijkheid en eenduidigheid van de vragen vast te stellen. Na deze testfase is de vragenlijst definitief gemaakt.

De situaties nabetalings, terugvorderings en meerdere inkomens zijn uitgevraagd over het jaar 2023. De resultaten hebben dus betrekking op situaties ontstaan in één enkel jaar, waarbij een mogelijke impact van deze situatie(s) uiteraard wel kan doorwerken na het jaar 2023.

Methode en respons

Voor dit onderzoek is in september tot november 2024 een online vragenlijst uitgezet in het I&O Research Panel via twee steekproeven. Beide steekproeven hebben dezelfde vragenlijst ontvangen. De analyse van de resultaten verschilden echter per steekproef.

- 1) Algemeen Publiek Nederland: Nederlanders van 18 jaar en ouder. Via deze steekproef lag de focus bij het ophalen hoe vaak de interfererende regelingen voorkomen in Nederland. De resultaten uit deze steekproef zijn dus representatief voor Nederland.
- 2) Gerichte steekproef op basis van de gevonden kenmerken van de doelgroep met nabetalings vanuit steekproef 1 (Algemeen Publiek Nederland). In de aanvullende steekproef zijn extra deelnemers uitgenodigd die een grotere kans hadden om binnen de groep met nabetalings te vallen. Hierbij zijn met name extra deelnemers uitgenodigd die een uitkering ontvingen. Het gaat om 680 mensen met een uitkering, 4.000 werkenden (eventueel AOW'ers) en 245 mensen uit steekproef 1 die een herinnering kregen. Via deze werving zijn er ook meer mensen geworven met meerdere inkomens. De resultaten van steekproef 1 en 2 zijn samengevoegd. De analyse richtte zich op de resultaten over de ervaringen, knelpunten en impact met de situaties meerdere inkomens en nabetalings.

Ipsos I&O Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00

E nl-info-publiek@ipsos.com
KvK-nummer 08198802

Ipsos I&O Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E nl-info-publiek@ipsos.com

Amstelveenseweg 760
1081 JK Amsterdam